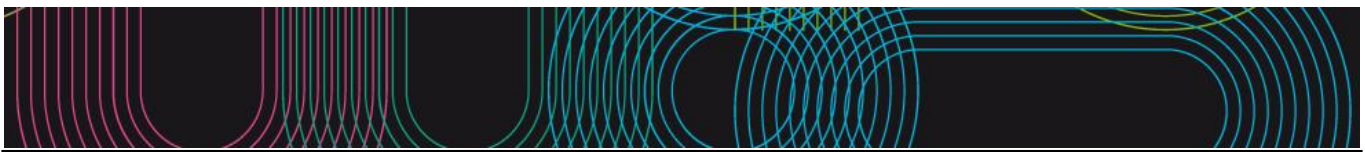

[TABLA DE ERROS](#)

Lugar do erro	Descrición
Materia O02G250V01991, apartado 'Avaliación da materia'	O apartado contén algún elemento maior que o tamaño vertical de folia (por exemplo unha táboa) polo que tivo que ser redimensionado.

Facultade de Historia

Presentación

Presentación

A Facultade de Historia da Universidade de Vigo, sita no Campus Universitario de Ourense, oferta tres titulacións adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (EEES): un Grao e dous Posgraos.

Ademais está en proceso de extinción a titulación de Licenciatura en Historia, tamén en liña cos criterios de referencia do EEES. Xa non se imparte docencia, aínda que no curso 2015-16 pódense realizar os exames correspondentes ao 5º curso.

Xunto á habitual **modalidade presencial**, poderase optar pola modalidade semipresencial, sempre que se xustifique a imposibilidade de asistir con regularidade ás aulas; os motivos deben estar en relación con obrigas de carácter laboral, familiar, atención a persoas dependentes, actividades deportivas de alto nivel, necesidades educativas especiais. O proceso para acollerse a esta modalidade terá lugar unha vez formalizada a matrícula; estudante debe cubrir un impreso coa solicitude e entregar a documentación xustificativa.

Os docentes poñerán a disposición destes estudantes o material preciso a través da plataforma de teledocencia e os medios para superar as materias do grao, en igualdade de condicións que os presenciais.

A oferta de **Posgrao** contempla dúas titulacións:

- **Mestrado semipresencial en Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio**, en colaboración coa Escola Superior de Enxeñaría de Minas do campus de Vigo e a Escola Superior de Conservación-Restauración de Bens Culturais de Pontevedra.
- **Mestrado Interuniversitario de Arqueoloxía e Ciencias da Antigüidade (USC y U Vigo) coa participación do Instituto de Ciencias do Patrimonio (Incipit) do CSIC**. O seu programa ten unha dobre orientación: profesionalizante e investigadora. Na súa primeira vertente, aspira a formar arqueólogos que poidan desenvolver a súa labr profesional neste campo nos próximos anos; na segunda, dá paso ao programa de doutoramento da USC "Historia, Xeografía e Arte".

Neste documento:

- Localización
- Normativa e Lexislación
- Servizos e Infraestruturas do Centro
- Outra Información do Centro
- Calendario Académico
- Información de Interese

Información básica

O título de Grao en Xeografía e Historia proporciona ao alumno unha serie de competencias que integran un nivel de coñecementos (saber), de capacitación en habilidades e destrezas (saber facer) e o de formación en actitudes e valores (saber ser e estar). Na liña doutras titulacións recoñecidas nas universidades europeas, ao englobar contidos das disciplinas de Xeografía, Historia e Historia da arte, a oferta da nosa Facultade pode dotar ao alumno dunha serie ampla de competencias específicas.

Grao Xeografía e Historia (Plano 2014/15)

Grao Xeografía e Historia (Plano 2009/10)

Destaca o **carácter humanístico** das disciplinas cunha longa e consolidada traxectoria académica e universitaria, e a súa capacidade para coñecer a orixe e a evolución de moitas das realidades culturais do noso tempo. En conxunto ofertamos unha formación básica en contidos interdisciplinares relativos ao coñecemento da estrutura diacrónica do pasado, do coordenadas espazo-temporais, interrelacionadas coas xeográficas e artísticas.

A formación inclúe ámbitos temáticos e territoriais específicos e contidos instrumentais, a través das **prácticas** que os nosos estudantes realizan en diversas institucións e empresas. O coñecemento do noso pasado permite achegarse as ferramentas analíticas e conceptuais que a súa vez incitan á reflexión, á crítica e ao respecto pola diversidade e a alteridade; en definitiva o coñecemento doutras realidades, moi variadas fomenta os valores humanos e achega principios éticos tan necesarios na sociedade actual.

O carácter multidisciplinar e polivalente dos estudos (Historia, Arte e Xeografía) capacita para un **amplo abanico de saídas profesionais** aos seus egresados, que resultan tan competitivos como os especializados nunha soa das disciplinas humanísticas, tendo en conta da cada vez maior flexibilidade do actual mercado laboral entre titulacións e postos de traballo. Os servizos educativos, os servizos da administración, os medios de comunicación, os centros de educación superior e secundaria, e un longo espectro de institucións e empresas, proporcionan un marco para desempeño de actividades relacionadas co perfil formativo do grao, preparando para unha gran variedade de actividades.

Ademais, a riqueza histórica, artística, arqueolóxica e natural proporciona unha estreita relación entre os estudos universitarios e o mercado laboral, abrindo unha nova vía de profesionalización ante a crecente consideración do legado cultural herdado como recurso dotado de valor económico ou produtivo. A demanda e saídas profesionais no terreo da conservación, protección, xestión e difusión do patrimonio e o resto de actividades relacionadas co turismo cultural abren un amplo horizonte á saída profesional dos futuros graduados, que poden nesa liña especializarse no máster que este curso ofertamos por primeira vez.

Co obxectivo de dar resposta á demanda social de diferentes profesionais, e aos futuros graduados posibilitábase unha continuación académica coherente coa posta en marcha de dous Másteres: Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio.

Unha situación similar presenta o **Máster de Arqueoloxía e Ciencias da Antigüedad** orientado á especialización en arqueoloxía.

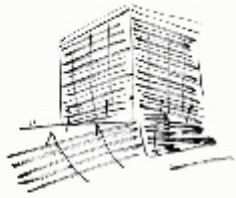
Guía de Acolida 2015-16

Calendario Académico 2015-16

Organización e Funcionamento do Centro

Facultade de Historia
Universidade de Vigo

Organos de Goberno

- Decanato
- Xunta de Facultade
- Comisión Permanente da Facultade
- Comisión de Calidade
- Departamentode Historia, Arte e Xeografía

Equipo de Goberno

- Decana:

Profa. Dra. Susana Reboreda Morillo

Tfno.: 988 38 72 69

dfho@uvigo.es

- Vicedecana:

Profa. Dra. Beatriz Comendador Rey

Tfno : 988 38 71 04

beacomendador@uvigo.es

- Secretaria:

Dna . María del Carmen Arribas Álvarez

Tfno.: 988 38 72 00

sfho@uvigo.es

Normativa e Lexislación

Normativa xeral das Universidades

Normativa específica da Universidade de Vigo

Normativas da Facultade de Historia

- Regulamento Rexime Interno da Facultade de Historia
- Regulamento para a elaboración dos horarios docentes e a planificación de ocupación de espazos na Facultade de Historia de Ourense
- Regulamento de Prácticas Externas
- Regulamento do Traballo de Fin de Grao

Servizos e Infraestructuras do Centro

CAMPUS NORTE

A actividade se articula en 3 edificios:

- Edificio Facultades (máis coñecido como Edificio de Ferro)
- Pavillón Olga Gallego (2)
- Pavillón Concepción Ramón Amat (1)

O EDIFICIO FACULTADES

Acceso

- Conserxería
- Aulas

1º andar

- Secretaría Administrativa da Facultade
- Aula de Informática
- Delegación de Alumnos

2º andar

- Laboratorios docentes: Arqueoloxía, Historia da Arte, Xeografía, Historia Medieval
- Aulas

4 º andar

- Vicerreitoría do Campus de Ourense
- Decanato
- Salón de Graos

DISTRIBUCIÓN DE AULAS DE HISTORIA - EDIFICIO DE FERRO- CURSO 2015-16

CURSO AULA HORARIO

- 1º Grao 0.5 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 2º Grao 0.6 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 3º Grao 0.7 mañá e tarde (Planta Baixa)
- 4º Grao 0.7 mañá e tarde (Planta baixa)
- Aula de videoconferencia/máster: 2.3 (2º andar)
- Prácticas 1º Grao. Grupo 1, 0.5; Grupo 2, 2.2 (2º andar)
- Prácticas 2º Grao. Grupo 1, 0.6, Grupo 2, 2.3 (2º andar)

PAVILLÓN OLGA GALLEGO (2)

- Despachos dos/as profesores/as (1º andar e soto)
- Laboratorio de Prehistoria, Historia Antigua, Historia Moderna, Historia Contemporánea e Historia de América (soto)

PAVILLÓN CONCEPCION RAMÓN AMAT (1)

- Secretaría do Departamento de Historia, Arte e Xeografía: (1º andar)
- Aula de Máster
- Sala de exposicións ALTERARTE (planta baixa)

DISTRIBUCIÓN DE LABORATORIOS DE HISTORIA - CURSO 2015-16

DENOMINACIÓN LOCALIZACIÓN EDIFICIO

- Laboratorio de Informática PRIMEIRO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Xeografía SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Arqueoloxía SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Historia Medieval SEGUNDO ANDAR FERRO
- Laboratorio de Prehistoria e Historia Antiga SOTO PAVILLÓN 2
- Laboratorio de Historia Moderna e Contemporánea SOTO PAVILLÓN 2

PLATAFORMA DE TELEDOCENCIA (<http://faitic.uvigo.es>)

- Curso virtual do Grao en Xeografía e Historia
- Curso virtual do Máster en Valoración, Xestión e Protección do Patrimonio Cultural

Manual Primeiros Pasos na plataforma Moodle

Calendario Académico

Pódese acceder ao calendario, horarios e datas de exámenes na web do centro.

Outra información do centro

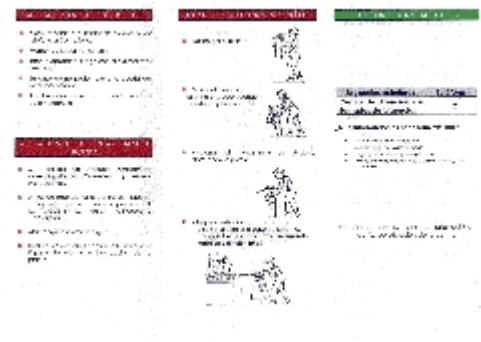

Plan de Autoprotección Universidade de Vigo.

Actuación en caso de Emerxencia Edificio de Ferro

Plan 1

Plan 2

Delegación de alumnos

Funcións

É o órgano de representación estudiantil institucional que se ten artellado na Facultade de Historia.

Todos os alumnos/as poden acudir á sede da Delegación para obter información e facer uso dos seus recursos. Para cubrir as súas necesidades a Delegación ten un orzamento proporcional ao número de alumnos/as que representa. Segundo o Regulamento de Estudantes no artigo 27, entre os fins da Delegación de alumnos está:

- Actuar como órganos de diálogo coas autoridades académicas no establecemento dunha información adecuada sobre a vida universitaria.
- Xestionar os seus recursos.
- Promover e coordinar actividades de extensión universitaria.

- Elixi-los seus representantes perante calquera autoridade, institución ou organización, naqueles casos para os que non exista regulamento de elección.

Actuais Representantes (Marzo 2014)

- - Cid Narvaez, Daniel
 - Coello Fernández, M^a de los Angeles
 - Gómez Manso, Belén
 - Morodo del Río, Jose
 - Real López, Arturo
 - Morenza Arias, David
 - Sánchez Díaz, Roi
 - Díaz Alonso, Xoel
- **Representante no Claustro**
 - Fernández Alvarado, Hadrián

Localización

Edificio Facultades. 1º Andar

Tfno: 988 38 73 05

E-mail: dafho@uvigo.es

Normativa

- Regulamento Estudantes
- Estatuto Estudantado (BOE 31/01/2010)
- Normativa de Permanencia da Universidade de Vigo
- Regulamento de Voluntariado
- Plan de Acción Titorial Outra información de interese para o alumnado
 - Actividades culturais

Información de Interese

ESTUDAR EN OURENSE

- Estudar na Universidade de Vigo
- Guía turística de Ourense
- Aloxamento en Ourense
- Hoteis e Hostais
- Pisos compartidos. Contactar coa ORI.
- Información para o alumnado da Universidade de Vigo:
- Alumnado da Universidade de Vigo

CONTACTOS INTERESE UNIVERSIDADE DE VIGO

Páxina web:

<http://www.uvigo.es/>

Central: 986 81 20 00

Información Xeral: 986 81 36 00

Información ao alumnado: 986 81 36 30

Rexistro xeral da universidade: 986 81 39 02

Rexistro do Campus de Vigo: 986 81 36 10

Rexistro do Campus de Orense: 988 38 71 03

Xerencia: 986 81 35 60. xerencia@uvigo.es

Consello Social: 986 81 26 63 secoso@uvigo.es

Tribunal de Garantías: 986 81 38 30. tgarant@uvigo.es

Gabinete de prensa: 986 81 36 04. gprensa@uvigo.es

SIOPE.: 986 81 36 30 /37 55. siope@uvigo.es

Oficina Osix de Vigo: 986 81 40 60. ofix@uvigo.es

Oficina Osix de Orense: 988 38 71 71. ofixuo@uvigo.es

AREA DE SERVIZOS Á COMUNIDADE

Servizo de información, orientación e promoción (SIOPE):

986 80 19 49 / 55. siope-po@uvigo.es

Actividades culturais: 986 81 36 03/ 26. vicext@uvigo.es

Actividades deportivas: 986 81 21 82 / 986 81 22 04; deportes@uvigo.es

Servizo de alumnado: 986 81 36 0 /09 xsadal@uvigo.es

LERD de Vigo: 986 81 37 71 / 72

LERD de Orense: 988 38 71 02

Bolsas: 986 81 19 99 / 813 612. bolsas@uvigo.es

Títulos e plans de estudo: 986 81 36 35 / 3632

Asesoría Xurídica: 986 81 35 76

Oficina de I D: 986 81 22 36. otri@uvigo.es

Oficina ORI: 986 81 21 78 / 986 81 35 50 ; ori@uvigo.es

CACTI: 986 81 21 18

Oficina do Medio Ambiente (OMA): 986 81 38 83; oma3@uvigo.es

Oficina Ofoe: 902 366 994 Correo electrónico: ofoe@uvigo.es

Oficina Ofie: 986 81 40 86 Correo electrónico: ofie@uvigo.es

BIBLIOTECA DO CAMPUS DE OURENSE

Presente fisicamente nos tres campus, a Biblioteca Universitaria conta en cada un deles cunha biblioteca central e varias salas repartidas polas escolas e facultades que compoñen a Universidade.

A Biblioteca Central do Campus de Ourense, fundada no ano 2000, conta cun fondo de uns 100.000 libros e unhas 750 publicacións periódicas divididas en diferentes temas como son a xeografía, historia, arte, dereito e química.

Servizos que ofrece:

- Préstamo interbibliotecario a nivel nacional e internacional.
- Préstamo para alumnos, PDI e PAS.
- Información bibliográfica, búsquedas e referencias bibliográficas.
- Catálogo automatizado e colectivo de publicacións periódicas (a nivel nacional).

Contacto:

Conserxería (988 387 320) - conbco@uvigo.es; Préstamo (988 387 192) - presour@uvigo.es

Dirección (988 387 191) - dirbco@uvigo.es; Administración (988 387 158) - admibco@uvigo.es

Subdirección hemeroteca (988 387 230) - subdhbco@uvigo.es; Subdirección adquisicións (988 387 285) - subdrbco@uvigo.es

Hemeroteca (988 387 322) - hembco@uvigo.es

Campus As Lagoas - 32004 - Ourense

Horario de atención ao público: De luns a venres de 8:30h a 21:00h

Acceso ao Catálogo da Biblioteca

CONTA DE CORREO ELECTRÓNICO DA UNIVERSIDADE DE VIGO

- Basta con estar matriculado na Universidade e dispor do cartón universitario.
- No momento de formalizar a matrícula créase unha conta de correo cun nome de usuario e coa extensión alumnos.uvigo.es
- Con ese nome de usuario e esa clave tamén poderás acceder á rede WIFI. Todas as instalacións da Universidade de Vigo teñen acceso a internet por rede WIFI
- <http://www.uvigo.es>

CARNET UNIVERSITARIO

O Carné Universitario é unha tarxeta intelixente realizada en colaboración co Santander, que acredita o estudiantado, profesorado e personal de administración e servizos como membros da comunidade universitaria.

Ademais de todas as funcións asociadas ás tarxetas intelixentes, o carné poderá dispoñer de servizos financeiros 4B Maestro, se se solicitan voluntariamente

- Para qué podes utilizalo?
- Acreditación universitaria

- Acceso a recintos e ordenadores das aulas de informática e persoais*
- Préstamo de libros en bibliotecas
- Consultas en Puntos de Información e, opcionalmente, en caixeiros 4B*
- Tarxeta deportiva
- Moedeiro electrónico
- Descontos en comercios
- Tarxeta 4B Maestro (opcional)
- Firma Electrónica

• Solicítalo en calquera momento nas Oficinas Universitarias Santander do campus, levando unha fotografía recente. Recibiralo no teu domicilio particular. Para que inclúa o servizo 4B Maestro só necesitas ser titular dunha conta bancaria no Santander. Esta conta non ten nin gastos de administración nin de mantemento.

• O Carné Universitario non hai que renovalo cada ano. Para activar a función financeira diríxete á Oficina Universitaria.

SEGURO ESCOLAR

• Os alumnos da Universidade de Vigo, sexa cal for a súa nacionalidade ou estudos que cursen, quedan cubertos por un seguro escolar. Do mesmo xeito que se regula para os niveis educativos previos, a Lei establece a cobertura obrigatoria.

• Ademais, a Universidade de Vigo subscribiu un seguro adicional, seguro cum laude, para todos os seus alumnos, incluídos aqueles que non quedan cubertos polo seguro obrigatorio. Ambos os seguros páganse no momento de formalizar a matrícula, polo que non teñen custo adicional algún.

• Con carácter complementario aos dous anteriores, a Universidade de Vigo dispón dun seguro voluntario, seguro cum laude plus, con maiores coberturas que aqueles e a un custo moi reducido (ao redor de 10 euros por curso).

OUTROS SERVIZOS

- **Actividades Culturais**
- **Deportes**
- **Voluntariado**
- **Area de Emprego**
- **Fundación Universidade de Vigo**
- **Gabinete psicopedagóxico**
- **Tribunal de Garantías**

Grao en Xeografía e Historia

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
002G250V01501	Historia antiga da Península Ibérica	1c	6
002G250V01502	Historia da arte moderna	1c	6
002G250V01503	Historia medieval da Península Ibérica	1c	6
002G250V01504	Prehistoria da Península Ibérica	1c	6
002G250V01505	Xeografía aplicada: Territorio e paisaxe	1c	6
002G250V01601	Historia contemporánea de España	2c	6
002G250V01602	Historia da arte contemporánea	2c	6

002G250V01603	Historia moderna de España	2c	6
002G250V01604	Mundo actual	2c	6
002G250V01605	Sistemas de representación xeográfica	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
002G250V01701	Diplomática e arquivística	1c	6
002G250V01702	Historia de América contemporánea	1c	6
002G250V01902	Historia antiga do noroeste da Península Ibérica	1c	6
002G250V01903	Historia da arte de Galicia	1c	6
002G250V01904	Historia das relixións	1c	6
002G250V01905	Historia medieval de Galicia	1c	6
002G250V01906	Xeografía de Galicia	1c	6
002G250V01907	Historia contemporánea de Galicia	2c	6
002G250V01909	Historia moderna de Galicia	2c	6
002G250V01910	Mentalidade, identidade e cambio social	2c	6
002G250V01911	Prehistoria do noroeste da Península Ibérica	2c	6
002G250V01981	Prácticas externas	2c	6
002G250V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia antiga da Península Ibérica**

Materia	Historia antiga da Península Ibérica			
Código	O02G250V01501			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Brañas Abad, Rosa			
Profesorado	Brañas Abad, Rosa Reboreda Morillo, Susana María			
Correo-e				
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos principais acontecementos e dos procesos de cambio e permanencia que tiveron lugar ao longo da Historia Antiga Roma e a Península Ibérica seguindo unha perspectiva diacrónica. Trátase de incentivar a actitude crítica dos alumnos mediante a análise actualizada da realidade de Roma e da Península Ibérica na Antigüidade.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber
CE13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais	- Saber estar / ser
CE16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade	- saber
CE19	Coñecemento da historia nacional propia	- saber
CE23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber facer
CT3	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber facer
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- saber facer
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento dos conceptos principais da Historia da Península Ibérica	CB5 CE16 CE19 CE23 CT1 CT3 CT7
Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	CT1 CT7
Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e a súa contorna	CB4 CE13 CT7

Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes históricas e das interpretacións historiográficas	CB5 CE19 CE23 CT3 CT4 CT11
Comparación da Historia de España con procesos históricos similares do resto do mundo con especial incidencia na Historia de Europa	CB4 CE13 CE19 CT3 CT4

Contidos

Tema	
1. Introducción	1.1. Fontes para o estudo da Historia Antiga da Península Ibérica. 1.2. Situación previa: os pobos prerromanos e os pobos colonizadores
2. Hispania Romana: A República	2.1. A República romana 2.2. A orixe e a expansión de Roma na Península Ibérica 2.3. Os intereses dos romanos da Península Ibérica 2.4. As transformacións na Península Ibérica
3. Hispania Romana: O Imperio	3.1. O final da conquista 3.2. O Alto Imperio 3.3. O Baixo imperio 3.4. As consecuencias da romanización

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	5	13	18
Titoría en grupo	6	3	9
Traballos de aula	10	20	30
Sesión maxistral	15	16	31
Actividades introdutorias	2	1	3
Seminarios	6	12	18
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Probas de resposta curta	2	13	15
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	22	24
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo, orientados a fomentar o espírito crítico, o coñecemento dos feitos históricos e a avisión dos mesmos dende diversos soportes na actualidade. A asignación de traballos deberá quedar resolta no primeiro mes do cuadrimestre.
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e á aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos expostos nas sesións maxistrals que inclúan a análise e comentario crítico das fontes propias da historia antiga, a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas e a análise e interpretación de materiais gráficos e audiovisuais.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor das claves fundamentais de cada un dos bloques temáticos.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Eventos docentes e/ou divulgativos	A Facultade de Historia e o Departamento de Historia, Arte e Xeografía organizan anualmente eventos e cursos formativos aos dirixidos a todos os/as estudantes da titulación

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	<p>SESIÓN MAXISTRAL: As titorías individualizadas están, en parte, orientadas a resolver as dúbidas concretas e a outorgar bibliografía sobre as exposicións aos/as estudantes interesados nun tema en concreto,</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia.</p> <p>PROBAS DE RESPOSTA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.</p>
Traballos tutelados	<p>SESIÓN MAXISTRAL: As titorías individualizadas están, en parte, orientadas a resolver as dúbidas concretas e a outorgar bibliografía sobre as exposicións aos/as estudantes interesados nun tema en concreto,</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia.</p> <p>PROBAS DE RESPOSTA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.</p>
Titoría en grupo	<p>SESIÓN MAXISTRAL: As titorías individualizadas están, en parte, orientadas a resolver as dúbidas concretas e a outorgar bibliografía sobre as exposicións aos/as estudantes interesados nun tema en concreto,</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia.</p> <p>PROBAS DE RESPOSTA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.</p>
Traballos de aula	<p>SESIÓN MAXISTRAL: As titorías individualizadas están, en parte, orientadas a resolver as dúbidas concretas e a outorgar bibliografía sobre as exposicións aos/as estudantes interesados nun tema en concreto,</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución dos traballos realizados polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TITORÍAS EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, preparación das actividades e probas de avaliación e aclaración das diversas dúbidas que vaian xurdindo sobre aspectos da materia.</p> <p>PROBAS DE RESPOSTA CURTA: Seguimento individualizado do proceso de aprendizaxe autónomo do alumno. Ao longo do cuadrimestre realizaranse dúas probas de resposta curta para ter conta das competencias que os alumnos van adquirindo no desenvolvemento da materia.</p>

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	<p>O coñecemento adquirido sobre os contidos teóricos expostos nas sesións maxistrals contarán de varias apartados: probas de resposta curta; probas de resposta longa e resolución de problemas (mapas, comentarios de texto, imaxes...).</p> <p>Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe:</p> <p>Coñecemento dos conceptos principais da Historia da Península Ibérica.</p> <p>Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes históricas e das interpretacións historiográfica.</p>	60	CE13 CE16 CE19 CT4 CT11

Traballos tutelados	Presentación e entrega, na data sinalada, dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e a súa contorna. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes históricas e das interpretacións historiográficas.	15	CE13 CE19 CE23 CT3 CT4 CT7 CT11
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos indicados que irán en consonancia ca teoría exposta nas clases maxistras. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes históricas e das interpretacións historiográficas.	10	CE13 CE16 CE19 CE23 CT1 CT3 CT4 CT7
Seminarios	Analises e comentarios críticos das fontes que proporcionan o coñecemento da historia antiga: textos, iconografía e material arqueolóxico. Poderá completarse cun análise crítico dalgún documental visionado na aula. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes históricas e das interpretacións historiográficas.	5	CE23 CT1 CT3 CT4
Outras	Asistencia e participación nas sesións teóricas e prácticas. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Comparación da Historia de España con procesos históricos similares do resto do mundo con especial incidencia na Historia de Europa.	10	CE13 CE23 CT1 CT4

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final. Esta proba consistirá en 6 preguntas curtas, un comentario de texto e a resolución dun mapa mudo. O estudante deberá entregar un traballo obrigatorio, sobre un tema que se determinará dacordo co responsable da materia sobre un aspecto da sociedade dos temas tratados, deberá entregalo no momento de realizar a proba escrita e representará un 30% da cualificación global.

Bibliografía. Fontes de información

De carácter específico

- AUBET, Mª E. (1994): *Tiro y las colonias fenicias de occidente*. Barcelona.
- CHAÍN GALÁN, A., DE LA TORRE ECHÁVARRI, J.I. (2005): *Celtíberos. Tras la estela de Numancia (Catálogo exposición)*. Soria.
- GÓMEZ ESPELOSÍN, F. J. (2006): *Guerras ibéricas. Aníbal*. Madrid.
- MANGAS, J. (2001): *Leyes coloniales y municipales de la Hispania romana*. Madrid.
- PASTOR MUÑOZ, M. (2004): *Viriato. El héroe hispano que luchó por la libertad de su pueblo*. Madrid.
- ROLDÁN HERVÁS, J. M., WULFF ALONSO, F. (2001): *Citerior y Ulterior: las provincias romanas de Hispania en la era republicana*. Madrid.
- SANZ, R. (1995): *Las migraciones bárbaras y la creación de los primeros reinos de Occidente*. Madrid.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia da arte moderna**

Materia	Historia da arte moderna			
Código	O02G250V01502			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Barriocanal López, María Yolanda			
Profesorado	Barriocanal López, María Yolanda			
Correo-e	barriocanal@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudo das manifestacións artísticas en Italia nos séculos XV ao XVIII nas grandes xeneralizacións conceptuais que a historiografía artística sinala como Renacemento, Manierismo e Barroco. O seu desenvolvemento comprenderá a análise do proceso de produción e recepción da obra de arte durante estas centurias, a través dos creadores e obras máis significativas, tendo en conta a perspectiva histórica, social, ideolóxica e iconográfica que permiten a súa contextualización, co apoio das fontes literarias e documentais.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG2	Comprender os procesos que se desenvolven en diversas escalas espazo-temporais e en diversos contextos socio-culturais	- saber
CE24	Conciencia crítica das coordenadas espazo-temporais da Historia da Arte	- saber
CE25	Visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal	- saber
CE28	Coñecemento das distintas metodoloxías da aproximación á Historia da Arte	- saber
CE29	Coñecemento sistemático e integrado do feito artístico: distintas linguaxes e técnicas da produción artística ao longo da historia.	- saber
CE31	Coñecementos básicos de iconografía como clave para a interpretación de imaxes	- saber
CE32	Coñecemento práctico dos procesos básicos da metodoloxía científica en Historia da Arte	- saber - saber facer
CE33	Coñecementos sobre documentación, composición de materiais e técnicas construtivas dos bens artísticos mobles e inmoables	- saber
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber facer
CT2	Aplicación dos coñecementos	- saber - saber facer
CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento	- saber facer
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Coñecemento da Historia da Arte Xeral como proceso complexo, aberto e discontinuo a partir da compartimentación do tempo histórico en diversos períodos.	CB3 CB5 CG2 CE24 CE25 CE28 CE29 CT1 CT5
Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia.	CB2 CB3 CG2 CE28 CE33 CT2 CT7
Lectura da obra de arte como documento excepcional dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado.	CB4 CG2 CE28 CE31 CE32 CT2 CT7
Capacidade para a interpretación da obra de arte nos diferentes períodos de estudo dende unha perspectiva metodolóxica múltiple.	CB2 CB4 CE28 CE31 CE32 CT2

Contidos

Tema	
1. Humanismo e Renacemento	1.1. Concepto. O valor concedido á antigüidade. A preocupación humanista das artes. Arte e humanismo nas Cortes italianas do Renacemento
2. Clasicismo e Manierismo	2.1. Arquitectura e urbanismo no Quattrocento e Cinquecento italiano. O plan central. As teorías sobre a cidade ideal. A plasmación da igrexa triunfante 2.2. Orientacións pictóricas das escolas italianas. 2.3. A síntesis dos valores formais e intelectuais da escultura renacentista
3. O Barroco	4.1. Concepto. O Concilio de Trento e as artes. Retórica e procedementos barrocos 4.2. A arquitectura: a igrexa e os reformadores 4.3. Patronazgo e imaxinería relixiosa do Seicento italiano

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	21	30	51
Saídas de estudo/prácticas de campo	5	10	15
Titoría en grupo	5	3	8
Traballos tutelados	10	30	40
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Actividades introdutorias	2	0	2
Probas de resposta curta	2	20	22
Traballos e proxectos	3	7	10
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Sesión maxistral	Clases expositivas que concentran o aprendizaxe teórico. Nas diferentes sesións se desenvolve o contido do programa, secuenciado en bloques temáticos. Para cada unidade temática ofrécese un esquema básico e bibliografía específica para seguir e profundizar nos contidos. Nas sesións emprégase recursos complementarios (proieccións en power point, fontes documentais e literarias, páxinas de internet, etc.)
Saídas de estudo/prácticas de campo	Saídas de estudo fora do ámbito académico para a visita e estudo "in situ" de monumentos o conxuntos patrimoniais relacionados co contido da materia
Titoría en grupo	Apoio á formación do alumno/a, orientado a resolver as dúbidas ou calqueira outra cuestión relacionada coa materia
Traballos tutelados	Dirixidos á profundización na materia e ao fortalecemento da capacidade analítica e expositiva do alumnado. Consisten na elaboración dun traballo inédito, de carácter individual ou grupal (maximo dous alumnos), vinculado aos contidos do programa. Se valorará o acceso á bibliografía e fontes, a presentación, claridade e orixinalidade expositiva, e a metodoloxía empregada.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Actividades introdutorias	Sesión previa, orientada á presentación do desenvolvemento da materia e primeira toma de contacto cos estudantes

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	Levarase unha atención personalizada, mediante o seguimento do alumnado no aprendizaxe da materia, atendendo a todas as consultas persoais, cuestións relativas ás actividades programadas, especialmente na orientación e revisión dos traballos tutelados e sistemas de avaliación. Realizarase persoalmente co profesor e a través das ferramentas propias da plataforma TEM@.
Titoría en grupo	Levarase unha atención personalizada, mediante o seguimento do alumnado no aprendizaxe da materia, atendendo a todas as consultas persoais, cuestións relativas ás actividades programadas, especialmente na orientación e revisión dos traballos tutelados e sistemas de avaliación. Realizarase persoalmente co profesor e a través das ferramentas propias da plataforma TEM@.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	Valoración da comprensión e asimilación dos contidos teóricos da materia. Para superar a materia, é necesario acadar nesta proba unha cualificación mínima de 2.5 puntos (sobre o 5 total). Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento da Historia da Arte Moderna como produto dun complexo proceso, aberto e contínuo	50	CB3 CB5 CG2 CE24 CE25 CE29 CT1
Saídas de estudo/prácticas de campo	Participación activa do alumnado nas saídas de estudo e prácticas de campo programadas como complemento á materia. Con elo dará conta dos seguintes resultados de avaliación: Lectura da obra de arte "in situ" como documento excepcional do pasado.	10	CB4 CG2 CE25 CE28 CT2 CT5
Traballos tutelados	Na súa avaliación se considerarán os seguintes criterios: singularidade e complexidade do tema de estudo escollido, metodoloxía, bibliografía e fontes consultadas, presentación, claridade e orixinalidade expositiva. Con elo o alumnado dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Capacidade para a interpretacións das manifestacións artísticas do período de estudo.	30	CB2 CB4 CE31 CE32 CT2
Outras	Asistencia e participación nas clases teóricas e actividades presenciais. Con elo o alumno dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Aplicar os coñecementos e demostrar por medio da elaboración e defensa de argumentos a resolución de problemas.	10	CB2 CB3 CB4 CB5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos/as que non poidan acollerse á modalidade presencial, deberán comunicarlo ao profesor no inicio do curso, debidamente justificado. Serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

ARGAN, G. C., Renacimiento y Barroco, Akal, Madrid, 1996-99

BLUNT, A., Teoría de las artes en Italia, 1440-1600, Cátedra, Madrid, 2007

BURCKHARDT, J., La cultura del Renacimiento en Italia, Iberia, Barcelona, 1985

BURKE, P., El Renacimiento italiano: cultura y sociedad en Italia, Alianza, Madrid, 1993

WÖLLFFLIN, H., Renacimiento y Barroco, Paidós, Madrid, 1991

WITTKOWER, R., Arte y Arquitectura en Italia 1600-1750, Cátedra, Madrid, 1988

BENEVOLO, L., Historia de la Arquitectura del Renacimiento: la arquitectura clásica (del siglo XV al siglo XVIII), Gustavo Gili, Barcelona. 1988

BOUCHER, B., La escultura barroca en Italia, Destino, Barcelona. 1999

CASTRIA MARCHETI, F., El Barroco 1600-1700: el arte europeo de Caravaggio a Tiepolo, Electa, Barcelona. 2005

WITTKOWER, R., Los fundamentos de la arquitectura en la edad del Humanismo, Alianza, Madrid. 1995

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Historia da arte contemporánea/O02G250V01602

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia moderna de España/O02G250V01603

Outros comentarios

A causa da ensinanza e avaliación continua, recoméndase que a ficha de identificación do estudante se entregue, debidamente cumprimentada cos seus datos personais e correo electrónico na primeira semán do curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia medieval da Península Ibérica**

Materia	Historia medieval da Península Ibérica			
Código	O02G250V01503			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Idioma	Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Correo-e	fjperez@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento, comprensión e aceptación dos caracteres específicos, principais acontecementos e transformacións da sociedade da península Ibérica durante a Idade Media, prestando especial atención á súa realidade multicultural e ao ter sido o berce da realidade política actual			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber - Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber facer
CG5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.	- Saber estar / ser
CE13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais	- saber facer
CE16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade	- saber
CE19	Coñecemento da historia nacional propia	- saber
CT8	Compromiso ético e responsabilidade social	- Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- saber facer - Saber estar / ser
CT10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.	- Saber estar / ser
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT14	Motivación pola calidade	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento dos conceptos principais da Historia de Península Ibérica.	CG3 CE16 CE19 CT11
Coñecemento da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva comparada.	CG3 CE16 CE19 CT11
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas.	CB2 CG5 CE13 CT14

Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica.

CB4
CG5
CE13
CT9
CT14

Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna.

CB2
CG5
CE13
CE19
CT8
CT10

Contidos

Tema	
1.- Alta Idade Media (ss. V-X)	1.1.- Introducción á Idade Media peninsular 1.2.- Os reinos xermánicos da península Ibérica 1.3.- O predominio e esplendor de Al Andalus 1.4.- Os núcleos cristiáns do norte da Península
2.- Plena Idade Media (ss. XI-XIII)	2.1.- Da superioridade islámica á cristiá 2.2.- O equilibrio dos reinos cristiáns 2.3.- A plenitude da sociedade cristiá peninsular 2.4.- A difícil convivencia das tres culturas
3.- Baixa Idade Media (ss. XIV-XV)	3.1.- A institucionalización das monarquías 3.2.- Crisis e recuperación baixo

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	22	5	27
Traballos tutelados	15	40	55
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	2	4
Titoría en grupo	3	9	12
Probas de resposta curta	2	20	22
Traballos e proxectos	1	10	11
Probas de autoavaliación	2	4	6
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión orientada a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia por parte do profesor e presentación das liñas básicas para o desenvolvemento das actividades relacionadas coa mesma
Traballos tutelados	Elaboración e presentación de traballos feitos polo alumnado de forma individual ou en grupo
Eventos docentes e/ou divulgativos	Horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.
Titoría en grupo	Seguemento e aclaración de dúbidas sobre os contidos da materia así como supervisión do traballo autónomo do alumnado en relación coa mesma

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	Seguemento e atención individualizada do alumnado tanto na aula como no despacho ou mediante correo electrónico, coa intención de resolver os problemas e dúbidas que poidan xurdir no estudo e comprensión dos contidos da materia, preparación de traballos, resolucións de problemas, probas de avaliación, etc

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Probas de resposta curta	Avaliación mediante tres probas de resposta curta ao final do correspondente tema. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento dos conceptos principais da Historia de Península Ibérica. Coñecemento da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva comparada.	40	CE16 CE19
Traballos e proxectos	Avaliaranse os coñecementos teóricos adquiridos polo alumnado na realización e estruturación do traballo así como a súa capacidade de exposición. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica	30	CB2 CB4 CT9 CT14
Probas de autoavaliación	Avaliación continua do traballo autónomo do alumnado mediante a realización e presentación de tarefas propostas na plataforma moodle mediante a súa participación nas ditas tarefas. Con elo dará conta dos seguintes resultados da aprendizaxe: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas	10	CE19 CT11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Presencia e entrega dos materias e tarefas elaborados nas sesións prácticas. Con elo, o alumando dará conta dos seguintes resultados da aprendizaxe: Coñecemento da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva comparada. Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna.	20	CG3 CG5 CE19 CT8 CT10

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta

Bibliografía. Fontes de información

Loring, M.I.; Pérez, D. e Fuentes, P., La Hispania tardorromana y visigoda. Siglos V-VIII [Historia de España 3er Milenio, nº 4], 2008, Madrid, Ed. Síntesis

Salvatierra, V. e Canto, A., Al-Ándalus. De la invasión al califato de Córdoba [Historia de España 3er Milenio, nº 5], 2008, Madrid, Ed. Síntesis

Isla Frez, A., La Alta Edad Media. Siglos VIII-XI [Historia de España 3er Milenio, nº 7], 2002, Madrid, Ed. Síntesis

Álvarez Borge, I., La Plena Edad Media. Siglos XII-XIII [Historia de España 3er Milenio, nº 8], 2003, Madrid, Ed. Síntesis

Guinot Rodríguez, E., La Baja Edad Media en los siglos XIV y XV. Economía y Sociedad [Historia de España 3er Milenio, nº 9], 2003, Madrid, Ed. Síntesis

Monsalvo Antón, J.M., La Baja Edad Media en los siglos XIV y XV. Política y Cultura [Historia de España 3er Milenio, nº 10], 2005, Madrid, Ed. Síntesis

Álvarez Palenzuela, V.A. (dir.), Historia de España de la Edad Media, 2002, Barcelona, Ed. Ariel

, Historia de España, 7. Época medieval. La dinámica política, 2005, Madrid, Ed. Istmo

, Historia de España. 8. Época medieval. Administración y gobierno, 2003, Madrid, Ed. Istmo

, Historia de España. 9. Época medieval. Economía y sociedad, 2004, Madrid, Ed. Istmo

, Historia de España. 10. Época medieval. Iglesia y cultura, 2002, Madrid, Ed. Istmo

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prehistoria da Península Ibérica**

Materia	Prehistoria da Península Ibérica			
Código	O02G250V01504			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Castro Pérez, Ladislao			
Profesorado	Castro Pérez, Ladislao			
Correo-e	castro@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/historia			
Descrición xeral	A materia Prehistoria da Península Ibérica impártese no 3º ano do Grao en Xeografía e Historia, dentro do bloque Historia de España. O seu papel básico é iniciar ao alumno nos desenvolvementos xerais da prehistoria peninsular atendendo con especial atención ás fontes arqueolóxicas empregadas para o seu estudo.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber facer
CG5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.	- saber facer
CE13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais	- Saber estar / ser
CE16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade	- saber
CE19	Coñecemento da historia nacional propia	- saber
CE23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.	- saber facer
CT2	Aplicación dos coñecementos	- saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber facer
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- Saber estar / ser
CT10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.	- Saber estar / ser
CT15	Sensibilidade cara temas ambientais.	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Os resultados de aprendizaxe avaliados son:	CE16 CE19
Coñecemento dos conceptos esenciais o dos principais procesos de cambio da Historia de Península Ibérica	
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica	CB4 CT4 CT7

Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna

CB3
CG5
CE13
CT10
CT15

Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas

CB5
CG3
CE23
CT2
CT4
CT7

Contidos

Tema

I. O nacemento da Prehistoria e o proceso de hominización da P. Ibérica	Tema 1.- O Nacemento da Prehistoria peninsular Tema 2.- O Cuaternario Tema 3.- A hominización da P. Ibérica Tema 4.- Do Home de Neandertal ao Homo Sapiens
II. De cazadores a produtores	Tema 1.- Economía cazadora-recolectora e economía produtora Tema 2.- Modelos de ocupación e asentamento Tema 3.- Tecnoloxías Prehistóricas Tema 4.- O mundo da morte: O megalitismo Tema 5.- Formas de organización social: A formación das sociedades tribais Tema 6.- Arte rupestre
III. Desenvolvemento das sociedades complexas	Tema 1.- Patróns de asentamento Tema 2.- Transformacións tecnolóxicas Tema 3.- Prácticas funerarias Tema 4.- Intercambio e desenvolvemento de circuitos comerciais Tema 5.- O incremento da complexidade social
IV. Pobos protohistóricos	Tema 1.- Tartessos e a Cultura Ibérica Tema 2.- A Cultura castrexa do Noroeste Tema 3.- Outras sociedades peninsulares da Idade do Ferro

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminarios	3	5	8
Actividades introdutorias	2	0	2
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10	10
Traballos tutelados	0	20	20
Sesión maxistral	23	30	53
Titoría en grupo	5	5	10
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Saídas de estudo/prácticas de campo	10	5	15
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	10	12
Traballos e proxectos	3	12	15
Outras	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminarios	Traballo en grupos informais na aula coa finalidade do estudo intensivo dun tema.
Actividades introdutorias	Actividades previas para coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións do alumnado.
Prácticas autónomas a través de TIC	Exercicios e Foro virtual (Espazo de discusión para o tratamento dun tema desenvolto a través dun entorno virtual).
Traballos tutelados	- Traballo colaborativo en grupo formal con xeración de interdependencia. - Traballo individual. - Presentación e entrega dos traballos tutelados
Sesión maxistral	Sesións teóricas con apoio de material didáctico elaborado para estas sesións (dispoñible en TEMA@).

Titoría en grupo	Seguimento da realización dos traballos. Asesoramento e aclaración de dúbidas.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia ás actividades transversais organizadas polo Departamento e a Facultade.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividade desenvolvida nun contexto externo, que ten que ver coa observación directa e sistemática.

Atención personalizada

	Descrición
Seminarios	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introductorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).
Actividades introductorias	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introductorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).
Prácticas autónomas a través de TIC	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introductorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).
Sesión maxistral	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introductorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partires das ferramentas propias da plataforma TEM@ (participación, estadísticas de acceso, realización de exercicios ou exercicios en liña, etc...).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos tutelados	O traballo tutelado deberá ser exposto na aula e entregado. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica. Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	30	CB3 CB4 CG5 CE13 CT4 CT7 CT10 CT15
Sesión maxistral	Os coñecementos adquiridos serán avaliados mediante unha proba de desenvolvemento. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento dos conceptos principais da Historia de Península Ibérica	60	CE16 CE19
Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase a asistencia e participación activa do alumnado. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas	10	CB5 CG3 CE23 CT2 CT4 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

Básica

- Cardoso, J.L. 2007. *Pré-História de Portugal*. Ed.Universidade Aberta. Lisboa.
- Cruz Berrocal, C., García Sanjuán, L. y Gilman Guillén, A. (coords.). 2013. *The Prehistory of Iberia. Debating Early Social Startification and the State*. Routledge. Nova Iorque.
- Eiroa, J., Bachiller,A., Castro, L., Lomba, J. 1999. *Nociones de tecnología y tipología en Prehistoria*. Ariel. Barcelona. OUR 903 /113
- Fernández, V. 2007. *Prehistoria. El largo camino de la humanidad*.Alianza Editorial. Madrid. OUR 903 /425
- Menéndez, M. (Coord.)2008. *Prehistoria y Protohistoria de la Península Ibérica*. UNED.Madrid. OUR 903 /464
- Vega, G., Bernabeu,J., Chapa., T. 2003. *La Prehistoria*. Historia de España. Tercer Milenio.Editorial Síntesis. Madrid. OUR 903 /441

Complementaria

- Arsuaga,J.L. 2004. *Atapuerca y la evolución humana*. Fundación Caixa Catalunya.
- Barandiarán,L., Martí, B., del Rincón, M. A., Maya, J. L. 2005. *Prehistoria de la Península Ibérica*. Ariel. Barcelona.
- Bernabeu,J, Aura, J., Badal, E. 1993. *Al Oeste del Edén. Las primeras sociedadesagrícolas en la Europa mediterránea*. Historia Universal. Síntesis.Madrid.
- Bicho,N. 2006. *Manual de ArqueologiaPré-Histórica*, Lisboa, Ed. 70.
- Bicho,N. F., Carvalho, A.F. 2006. *Actas IVCongresso de Arqueología Peninsular*. Centro de Estudos de Património.Departamento de História, Arqueología e Património. Faro.
- Bueno,P., Balbín R. 1997. *Actas II Congresso deArqueología Peninsular*. Fundación Rei Afonso Henriques. Zamora.
- Buxó,R. 1997. *Arqueología de las plantas: laexplotación económica de las semillas y los frutos en el marco mediterráneo dela Península Ibérica*. Crítica. Barcelona.
- Buxó,R. 2008. *Arqueobotánica: Los usos de laplantas en la Península Ibérica*. Ariel. Barcelona.
- Cardoso,J.L. 2002. *Pré-Historia de Portugal*. Ed.Verbo. Lisboa.
- Castro,P. V., González, R; Lull, V., Mico, R. 1996. *Cronología de la PrehistoriaReciente de la Península Ibérica y Baleares (c. 2800-900 cal. ANE)*. BAR-IS,652.
- Chapman,R. 1991. *La formación de las sociedades complejas.El sureste de la península ibérica en el marco del Mediterráneo occidental*.Crítica. Barcelona.
- Delibes,G., Fernández-Miranda, M. 1993. *Los orígenes de la civilización. ElCalcolítico en el Viejo Mundo*. Síntesis. Madrid.
- Díaz-Andreu,M. 2002. *Historia de la Arqueología enEspaña*. Ediciones Clásicas.
- Fullola,J. M., Petit, M. A. 1998. *La puerta delpasado*. Martínez Roca. S.A. Barcelona.
- Gracia Alonso, F. (coord.). 2008. *De Iberia a Hispania*, Ariel. Barcelona.
- Hernando,A. 1999. *Los primeros agricultores de laPenínsula Ibérica*. Síntesis. Madrid.
- Jorge,S. 1999. *Domesticar a terra. As primeiras comunidades agrárias emterritório português*. Ed. Gradiva. Lisboa.
- Lull,V. 1993. *La "cultura" de El Argar.Un modelo para el estudio de las formaciones económico-sociales prehistóricas*.Akali. Madrid.
- Moure,A., González Morales, M. R 1992. *La expansión de los Cazadores. PaleolíticoSuperior y Mesolítico en el Viejo Mundo*. Síntesis. Madrid.
- MoureRomanillo, A., Santos y Anguas, J. 2004. *Historiade España. Prehistoria. Del primer hombre a las colonizaciones mediterráneas(hasta el siglo III a. C.)*, vol. 1. Madrid. Ed, Espasa Calpe.
- Ruiz-Gálvez Priego, M. (coord.). 2001. *La Edad del Bronce. ¿Primera Edad de Oro de España? Sociedad, economía e ideología*. Crítica. Barcelona.
- VV.AA.2006. Territórios da Pré-História em Portugal,Ed.Arkeos-Perspectivasesm Diálogo – 19. CEIPHAR. Tomar.

Atlas y diccionarios

Alcina, J. (Coord.) 1998. *Diccionario de Arqueología*. Alianza Editorial. Madrid.

Arias, F., Romero, A.M^a. 1995. *Diccionario de Termos deArqueoloxía e Prehistoria*. Ir Indo.Vigo.

Díaz-Andreu, M., Mora,G. y Cortadella i Morral, J. 2009. *Diccionariohistórico de la Arqueología en España (siglos XV-XX)*. Marcial Pons.Ediciones de Historia. Madrid.

Menéndez, M., Jimeno,A. Fernández, V. 1997. *Diccionario de Prehistoria*. Alianza Editorial.Madrid.

Coa finalidade de complementar a actividade docente, aportaranse diversos recursos (materiais audiovisuais, documentos, enlaces, etc) a través da plataforma TEM@.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Historia antiga da Península Ibérica/O02G250V01501

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase unha documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades. Esta información será ofrecida a través da plataforma TEM@, polo que todos os alumnos deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeografía aplicada: Territorio e paisaxe**

Materia	Xeografía aplicada: Territorio e paisaxe			
Código	002G250V01505			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Profesorado	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Correo-e	edeuna@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Materia adicada ao estudo dos sistemas territoriais e as súas paisaxes dende unha perspectiva aplicada do coñecemento xeográfico. Céntrase no diagnóstico e análise do territorio e da paisaxe dende unha perspectiva holista, tendo en conta os criterios de valor e a problemática da súa ordenación/xestión no ámbito da sociedade.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer - Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer - Saber estar / ser
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber facer
CG6	Aplicalas no contexto do futuro académico e/ou profesional; e crear as bases para futuros estudos de postgrao, especializados e/ou multi-disciplinares.	- saber facer - Saber estar / ser
CE5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais	- saber - saber facer
CE6	Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica	- saber - saber facer
CE7	Uso correcto da información xeográfica como instrumento de interpretación dos sistemas territoriais	- saber facer
CE9	Capacidade de análise e interpretación das paisaxes	- saber facer
CE11	Coñecemento e desenvolvemento de habilidades no ámbito da ordenación e planificación territorial	- saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber facer
CT2	Aplicación dos coñecementos	- saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber facer - Saber estar / ser
CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento	- saber facer - Saber estar / ser
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- saber
CT14	Motivación pola calidade	- saber facer - Saber estar / ser
CT15	Sensibilidade cara temas ambientais.	- Saber estar / ser
CT16	Coñecemento doutras culturas.	- saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento aplicado da Xeografía no marco da metodoloxía científica: formulación de hipóteses, selección de información e técnicas.	CB3 CG3 CE5 CE6 CT1 CT4 CT7
Razoamento crítico e argumentación adecuada -oral ou escrita- sobre os fenómenos xeográficos analizados, as súas variables e relacións	CB3 CG3 CE5 CE9 CT1 CT2 CT4 CT7 CT16
Capacidade de interpretación dos paisaxes terrestres desde unha perspectiva xeográfica, identificando a intervención humana e as categorías de risco.	CB3 CG3 CE6 CE9 CT1 CT2 CT4 CT5 CT15
Habilidade en realización de exercicios prácticos, con aplicación de técnicas xeográficas cualitativas ou cuantitativas, sobre procesos e dinámica do territorio.	CB5 CG3 CG6 CE7 CE11 CT4 CT5 CT14
Destreza na organización e xestión de traballos e/ou proxectos no contexto ambiental e sociocultural, valorando a innovación en ordenación do territorio	CB4 CG6 CE7 CE11 CT2 CT4 CT5 CT7 CT14

Contidos

Tema

1. Introducción	1.1 Conceptos básicos 1.2 Campos da Xeografía aplicada
2. Territorio	2.1 A Xeografía, ciencia do territorio 1.2 Procesos e ordenación territorial
3. Paisaxe	2.1 A Xeografía, ciencia da paisaxe 2.2 Ámbitos dinámico e funcional

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	1	3
Sesión maxistral	7	14	21
Eventos docentes e/ou divulgativos	5	2	7
Traballos tutelados	11	16	27
Saídas de estudo/prácticas de campo	15	15	30
Prácticas autónomas a través de TIC	0	20	20
Titoría en grupo	5	2	7

Estudo de casos/análise de situacións	2	10	12
Traballos e proxectos	3	20	23
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades para detectar coñecementos previos, intereses e motivacións do alumnado. Presentación dos obxectivos, contidos, metodoloxía e desenvolvemento da materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por poñentes de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Traballos tutelados	Elaboración dun documento (pequena investigación), de maneira individual ou en grupo, preparando a súa presentación e defensa.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo (visitas a centros de investigación, empresas, institucións... prácticas de campo) de interese académico-profesional para o alumno.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

	Descrición
Titoría en grupo	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe
Saídas de estudo/prácticas de campo	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe
Actividades introdutorias	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe
Traballos tutelados	Orientacións específicas, resolución de dúbidas ou problemas no desenvolvemento das secuencias de aprendizaxe

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Outras	Asistencia e participación nas actividades e sesións planificadas. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Razoamento crítico e argumentación adecuada -oral ou escrita- sobre os fenómenos xeográficos analizados, as súas variables e relación; Habilidade en realización de exercicios prácticos, con aplicación de técnicas xeográficas cualitativas ou cuantitativas, sobre procesos e dinámica do territorio.	10	CB3 CB4 CB5
Traballos e proxectos	Presentación e defensa polo alumnado dos resultados obtidos (pequena investigación) sobre a temática da materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Destreza na organización e xestión de traballos e/ou proxectos no contexto ambiental e sociocultural, valorando a innovación en ordenación do territorio; Capacidade de interpretación dos paisaxes terrestres desde unha perspectiva xeográfica, identificando a intervención humana e as categorías de risco.	50	CG3 CG6 CE7 CE11 CT2 CT4 CT5 CT7 CT14 CT15

Estudo de casos/análise de situacións	O alumnado realizará un análise das condicións e dinámica dunha situación relacionada co ámbito teórico da materia, coa finalidade de razoar e interpretar os feitos. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento aplicado da Xeografía no marco da metodoloxía científica: formulación de hipóteses, selección de información e técnicas; Razoamento crítico e argumentación adecuada -oral ou escrita- sobre os fenómenos xeográficos analizados, as súas variables e relación.	40	CG3 CE5 CE6 CE9 CT1 CT2 CT4 CT5 CT7 CT16
---------------------------------------	--	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

Bolos, M. (dir.), Manual de ciencia del paisaje, Masson, 1992

CEPT, Centro de estudios: Paisaje y Territorio, <http://www.paisajeyterritorio.es/>, Acceso 2014

FUNDICOT, Asociación Interprofesional de Ordenación del territorio, <http://www.fundicot.org/>, Acceso 2014

Gómez Orea, D. (dir.), Ordenación del territorio, Editorial Agrícola Española, 1994

OCT, Observatorio para una cultura del territorio, <http://observatorioculturayterritorio.org/wordpress/>, Acceso 2014

Philipponneau, M., Geografía aplicada, Ariel Geografía, 2001

Pillet, F. (coord.) , Territorio, paisaje y sostenibilidad, La Estrella Polar, 2010

Roger, A., Breve tratado del paisaje, Biblioteca Nueva, 2007

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Sistemas de representación xeográfica/O02G250V01605

Xeografía de Galicia/O02G250V01906

Outros comentarios

Esta guía describe as liñas xerais de actuación na materia e concíbese de forma flexible. Pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica do grupo ou polas situación que poidan xurdir.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia contemporánea de España**

Materia	Historia contemporánea de España			
Código	O02G250V01601			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Valín Fernández, Alberto Juan Prada Rodríguez, Julio			
Profesorado	Juana López, Jesús de Prada Rodríguez, Julio Valín Fernández, Alberto Juan			
Correo-e	avalin@uvigo.es jprada@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da Historia contemporánea española.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - saber facer
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber facer
CE12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	- Saber estar / ser
CE13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais	- Saber estar / ser
CE16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade	- saber
CE19	Coñecemento da historia nacional propia	- saber
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber facer
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- saber facer
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento dos conceptos principais da Historia de Península Ibérica	CE16 CE19
Coñecemento da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva comparada	CB1 CE16 CE19
Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	CE12
Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	CE13
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica	CB4 CG3 CT4 CT9 CT11

Contidos	
Tema	
1.- A Revolución burguesa: da quebra do Antigo Rexime á creación do Estado liberal.	1.1.- A periodización da historia contemporánea española. 1.2.-A Guerra da Independencia, As Cortes de Cádiz e a Constitución de 1812. 1.3.- Revolución e Reación. (A Spanish Revolution): Sexenio Negro, O Trienio e a Ominosa Década. 1.4.-A Era Isabelina: As desamortizacións. 1.5.-O Sexenio Revolucionario.
2.- O Estado liberal: caciquismo e precariedade democrática. Primeira Restauración, Dictadura de Primo e Segunda República.	2.1.- A Primeira Restauración Borbónica. 2.2.-A Dictadura de Primo. 2.3.-A Segunda República.
3.- Da Guerra Civil á Monarquía postfranquista de Juan Carlos I.	3.1.-A Guerra Civil e a Revolución Social. 3.2.-O Franquismo. 3.3.- A Segunda Restauración Borbónica

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	8	28	36
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	2	0	2
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Actividades introdutorias	1	0	1
Titoría en grupo	6	0	6
Seminarios	5	22	27
Sesión maxistral	22	0	22
Outras	0	0	0
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	45	48
Probas de resposta curta	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado sobre temas monográficos en estreita relación coa disciplina e que serán obrigadamente expostos coa data da súa exposición na aula e os fará o alumno como técnica didáctica individual da impartición pedagóxica da Historia Contemporánea de España.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividades orientadas á resolución de exercicios que inclúan a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos, análise e interpretación de materiais gráficos e textuais e discusión crítica dos mesmos.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Actividades introdutorias	Sesións orientadas a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses.
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Seminarios	Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos máis relevantes da materia por parte do profesor.

Atención personalizada	
	Descrición
Traballos tutelados	TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Traballos tutelados	Presentación, pública defensa e entrega dun guión do exposto na data sinalada, do traballo individual obrigatorio. Valoraranse: o marco teórico, a estrutura e vertebración do traballo, as reflexións teóricas e críticas e a presentación e exposición formal do mesmo. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica.	10	CB4 CG3 CT4 CT9 CT11
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos sinalados. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna.	10	CE13
Seminarios	Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado.	10	CE12
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame por escrito, con preguntas de resposta longa e/ou temas para desenvolver. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva comparada	55	CB1 CE16 CE19
Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase a asistencia e participación do alumnado. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	10	CB4 CE12
Probas de resposta curta	Cuestións de resposta breve introducidas no exame escrito orientadas a determinar a adquisición dos conceptos básicos da materia polo alumnado. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecemento dos conceptos principais da Historia de Península Ibérica	5	CE19

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo) nos que se examinarán de todo o programa da materia en base á bibliografía sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo. O exame suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

- Álvarez Junco, J. *Mater Dolorosa. la Idea de España en el siglo XIX*. 2002.
- Aróstegui, J. *La Guerra Civil, 1936-1939*. Madrid, Temas de Hoy, 1997.
- Artola, M. *La burguesía revolucionaria (1808-1874)*, Madrid, Alianza, 1973.
- Artola, M. *La España de Fernando VII*. Madrid, Espasa, 1968.
- Avilés Fernández, M. *Nueva Historia de España*. Tomos IV y V. Madrid, Edaf, 1975.
- Bahamonde, Á. y Otero, L. E. *Historia de España*, Madrid, SM, 2009.
- Bolloten, B. *La Guerra Civil española: revolución y contrarrevolución*. Madrid, Alianza, 1997.
- Carr, R. *España 1808- 2008*. Barcelona, Ariel, 2009.
- Fernández Sebatián, J. y Fuentes, J. F. (dirs.). *Diccionario político-social del siglo XX español*. Madrid, Alianza editorial, 2008.
- Jover Zamora, J. M. *Historia España Menéndez Pidal*. Tomos XXXII al XXXIX. Madrid, Espasa.
- Lara Hernández, J. M. (dir.). *Historia de España*. Vols.: 9-12. Barcelona, Planeta, 1988.
- Martínez, Á., Sánchez, R. y Montero, F. *Manual de Historia de España. Siglo XIX*. Madrid, Historia 16, 1990.
- Paredes, J. *La España contemporánea*. Barcelona, Ariel, 1997.

Palacio Atard, V. *La España del siglo XIX (1808-1898)*. Madrid, Espasa, 1978.
Sánchez Jiménez, J. *La España contemporánea*. Madrid, Istmo, 1991. Tuñón de Lara, M. *El movimiento obrero en la historia de España*. (I) y (II). Madrid, Sarpe, 1985.
Tusell, J. *Manual de Historia de España. 6. Siglo XX*. Madrid, Historia 16, 1990.
Tusell, J. *Historia de España en el siglo XX*. Madrid, Taurus, 1998.
Valín Fernández, Alberto. *Masonería y revolución. Del mito literario a la realidad histórica*. Santa Cruz de Tenerife, Ediciones Idea, 2008 (2ª ed.), (Amazón. co. Londres: 2013. Edición internacional).

BIBLIOGRAFÍA ESPECÍFICA

Remítase aos manuais citados na Bibliografía Básica para a listaxe de bibliografía temática actualizada.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia da arte contemporánea**

Materia	Historia da arte contemporánea			
Código	O02G250V01602			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Vázquez Rozas, Roberto			
Profesorado	Vázquez Rozas, Roberto			
Correo-e	rvrozas@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	A asignatura de Historia da Arte Contemporánea abarca temporalmente dende o derradeiro cuarto do século xeral XVIII ata o momento actual. Arquitectura, escultura e pintura.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.	- saber facer - Saber estar / ser
CE3	Coñecemento das claves e desenvolvemento dos espazos xeográficos, (aspectos físicos, humanos, económicos) na súa dinámica socio-territorial	- saber - saber facer
CE28	Coñecemento das distintas metodoloxías da aproximación á Historia da Arte	- saber - saber facer
CE30	Coñecemento das principais fontes literarias e documentais da Historia da arte	- saber - saber facer
CE34	Coñecementos instrumentais aplicados á Historia da Arte	- saber facer - Saber estar / ser
CT2	Aplicación dos coñecementos	- saber facer - Saber estar / ser
CT8	Compromiso ético e responsabilidade social	- Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- saber facer - Saber estar / ser
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza	- saber facer - Saber estar / ser
CT13	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer - Saber estar / ser
CT14	Motivación pola calidade	- saber facer
CT16	Coñecemento doutras culturas.	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento da Historia da Arte Xeral como proceso complexo, aberto e discontinuo a partir da compartimentación do tempo histórico en diversos períodos.	CG5 CE3 CE34 CT9 CT11 CT16

Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia.	CG5 CE28 CE30 CE34 CT2 CT11 CT14 CT16
--	--

Lectura da obra de arte como documento excepcional dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado	CG5 CE3 CE34 CT8 CT11 CT14 CT16
--	---

Capacidade para a interpretación da obra de arte nos diferentes períodos de estudo dende unha perspectiva metodolóxica múltiple.	CG5 CE3 CE34 CT2 CT8 CT12 CT13 CT14
--	--

Contidos

Tema	
I.-ORIXES E FUNDAMENTOS DÁ ARTE NA IDADE CONTEMPORÁNEA. A ARTE DÁ ILUSTRACIÓN.	1. Neoclasicismo 2. Prerromantismo
II.- O SÉCULO XIX E VOS MOVEMENTOS ARTÍSTICOS NO CAMBIO DE SÉCULO.	1.-Romantismo 2.- Realismo 3.- Revolución, renovación e decadentismo: do Impresionismo ao Postimpresionismo
III.- O SÉCULO XX. VANGARDAS HISTÓRICAS. A ARTE DESPOIS DE 1945.	1.- Vanguardas Históricas: primeiras vangardas e período de entreguerras 2.- As segundas vangardas. Arte de 1945 a 1970. 3.- A Posmodernidade e as tendencias máis actuais.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	24	30	54
Traballos tutelados	4	20	24
Seminarios	6	12	18
Titoría en grupo	6	0	6
Actividades introdutorias	1	0	1
Saídas de estudo/prácticas de campo	2	2	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	20	22
Probas de resposta curta	1	6.5	7.5
Traballos e proxectos	1	2.5	3.5
Observación sistemática	0	1	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición y explicación de los contenidos de la materia por parte del profesor.
Traballos tutelados	Traballos individuais por parte dos alumnos sobre algún aspecto relacionado coa arte contemporánea.
Seminarios	Traballo en grupo que considere algún aspecto de especial dificultade. Reservaranse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende a Facultade de Historia, de xeito que computan nas actividades dirixidas
Titoría en grupo	Seguimiento del avance y resolución de problemas de los alumnos relacionados con la materia.

Actividades introductorias	Presentación da materia e toma de contacto co alumno.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Visitas a exposicións de arte contemporánea e talleres de artistas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Comentario de textos e/ou imaxes

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	Traballárase cos alumnos individualmente ou en grupo, tanto as fontes necesarias para a realización dos seus traballos e os problemas teóricos ou prácticos que poidan xurdir.
Titoría en grupo	Traballárase cos alumnos individualmente ou en grupo, tanto as fontes necesarias para a realización dos seus traballos e os problemas teóricos ou prácticos que poidan xurdir.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	<p>Proba teórica consistente no desenvolvemento dun tema do programa por escrito. Análise de texto e imaxes relacionadas sempre co temario exposto polo profesor. Para superar a materia, é necesario acadar nesta proba unha cualificación mínima de 5 puntos.</p> <p>Os resultados de aprendizaxe avaliados son:</p> <p>O coñecemento da Historia da Arte Xeral como proceso complexo, aberto e discontinuo a partir da compartimentación do tempo histórico en diversos períodos.</p> <p>Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia.</p>	60	CG5 CE3 CE28 CE30 CE34 CT2 CT9 CT11 CT13 CT14 CT16
Resolución de problemas e/ou exercicios	<p>Presentación e entrega de comentarios de texto e/ou imaxes na data sinalada.</p> <p>Os resultados de aprendizaxe avaliados son:</p> <p>Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia.</p>	5	CG5 CE28 CE30 CE34 CT2 CT11 CT14 CT16
Traballos tutelados	<p>Traballos individuais por parte dos alumnos dalgún aspecto relacionado coa Arte Contemporánea.</p> <p>Os resultados de aprendizaxe avaliados son:</p> <p>Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia.</p> <p>Lectura da obra de arte como documento excepcional dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado.</p>	20	CG5 CE3 CE28 CE30 CE34 CT2 CT8 CT11 CT14 CT16

Seminarios	Valorarase a capacidade de discusión e participación nun traballo en grupo que considere algún aspecto de especial dificultade. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Capacidade para a interpretación da obra de arte nos diferentes períodos de estudo dende unha perspectiva metodolóxica múltiple.	5	CG5 CE3 CE34 CT2 CT8 CT11 CT14 CT16
Observación sistemática	Valoración do interese e a curiosidade pola materia. A actitude do alumno nas clases, o interese por aprender e colaborar na aprendizaxe dos compañeiros. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Capacidade para recoñecer e reflexionar sobre as principais aportacións artísticas ao longo da historia. Lectura da obra de arte como documento excepcional dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado.	10	CG5 CE3 CE28 CE30 CE34 CT2 CT11 CT14 CT16

Outros comentarios e avaliación de Xullo

(*) Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa mediante unha proba escrita, que supoñerá o 70% da nota final, e un traballo obligatorio, que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

ARGAN, G.C., A Arte Moderna: do iluminismo aos movementos contemporáneos, Akal, Madrid, 1991

BOCEIRA FERNANDEZ, V, A linguaxe artística, Península, Barcelona. 1970

BOCEIRA FERNANDEZ, V. (Ed), Historia das ideas estéticas e de teorías artísticas contemporáneas, Visor, Madrid. 1996

DIDI-HUBERMAN, G., Ante o tempo. Historia da Arte e anacronismo das imaxes, Adriana Hidalgo, Bos Aires. 2006

FOSTER, H.; KRAUS, R., Arte desde 1900: modernidade, antimodernidade, postmodernidade, Akal, Madrid. 2006

HABERMAS, J., O Discurso filosófico da modernidade, Taurus, Madrid. 1989

RAMIREZ, J. A. (Dir.), O mundo contemporáneo. Historia da Arte. 4, Alianza, Madrid. 2000

READ, H., Filosofía da Arte Moderna, , Bos Aires. 1996

SCHAPIRO, M., A Arte Moderna, Alianza, Madrid. 1988

AAVV, Fontes para a Historia da Arte. vs. 7-8, Gustavo Gili, Barcelona. 1982-83

HONOUR, H.: Neoclasicismo, Madrid, Xarait, 1982.

NOVOTNY, F.: Pintura y escultura en Europa 1780-1880, Madrid, Cátedra, 1980.

NOCHLIN, L.: El realismo, Madrid, Alianza Editorial, 1991.

HOLDING, J.: El cubismo, Madrid, Alianza Editorial, 1993.

BOCEIRA V.: El arte del siglo XX. La construcción de la vanguardia, Madrid, Edicusa, 1978.

HITCHCOK, H. R.: Arquitectura de los siglos XIX y XX, Madrid, Cátedra, 1981.

MARCHAN FIZ, S.: Del arte objetual al arte de concepto, Madrid, Akal, 1970.

BOCEIRA, V.: Pintura y escultura española del siglo XX, Madrid, Akal. 1994.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia moderna de España**

Materia	Historia moderna de España			
Código	002G250V01603			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	López Díaz, María			
Profesorado	López Díaz, María			
Correo-e	marial@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos fundamentos básicos da civilización e sociedade españolas da Idade Moderna, nas súas vertentes política, económica, social e cultural; e a súa interrelación con outras civilizacións e sociedades europeas e ultramarinas			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - saber facer
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber facer
CG5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.	- saber facer
CE12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	- Saber estar / ser
CE16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade	- saber
CE19	Coñecemento da historia nacional propia	- saber
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber facer
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- saber facer
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT14	Motivación pola calidade	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento dos conceptos principais da Historia da Península Ibérica	CE16 CE19
Coñecemento da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva comparada	CB1 CG3 CE16 CE19 CT11
Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	CE12
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas	CG3
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados na bibliografía específica	CB4 CG5 CT4 CT9 CT14

Contidos

Tema	
1. Bases estruturais	1.1. Demografía, poboación e sociedade na España do Antigo Réxime 1.2. Os sectores económicos da España do Antigo Réxime 1.3. O pensamento económico hispano: teoría e práctica nos séculos XVI-XVIII
2. Cultura e mentalidades	2.1. O problema do Renacemento español e a reforma católica 2.2. A cultura do Barroco e da Ilustración en España 2.3. Cultura popular e mentalidades na época das Luces
3. Política e relacións internacionais	3.1. Os Reis Católicos e a Monarquía española no cincocentos (reinados de Carlos I e Felipe II) 3.2. A Monarquía española no seiscentos: os Austrias menores 3.3. A España borbónica. A crise do Antigo Réxime en España

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	24	30	54
Seminarios	4	16	20
Traballos tutelados	4	14	18
Traballos de aula	5	10	15
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Titoría en grupo	4	0	4
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	24	28
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	6	8
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión adicada á presentación do programa da materia, e a tomar un primeiro contacto cos/as alumnos/as a fin de coñecer o seu interese e motivación pola mesma
Sesión maxistral	Exposición detallada por parte do docente dos contidos teóricos da materia, salientando aquelas liñas básicas que haberán de permitir o desenvolvemento das actividades relacionadas co temario.
Seminarios	Actividades encamiñadas ó traballo intensivo por parte dos/as alumnos/as sobre un tema ou conxunto de temas concretos do programa da materia, que implicará a lectura e manexo de bibliografía específica, respostar a preguntas guía formuladas polo docente e a participación nas sesións de debate que se levarán a cabo en relación con ditos temas
Traballos tutelados	Elaboración de traballos por parte dos/as alumnos/as, ben de xeito individual, ben en grupo, que deberán ser presentados na aula
Traballos de aula	Actividades realizadas na aula orientadas a resolución de exercicios prácticos relacionados cos contidos presentados nas sesións maxistras.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas polo Departamento de Historia, Arte e Xeografía e pola Facultade de Historia
Titoría en grupo	Sesións adicadas ao seguimento e orientación dos/as alumnos/as, atendendo ás dúbidas que se lles podan presentar en relación cos contidos da materia e probas de avaliación, realización dos traballos e exercicios prácticos

Atención personalizada

	Descrición
Seminarios	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos traballos tutelados, sesións prácticas e probas de avaliación.

Traballos tutelados	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos traballos tutelados, sesións prácticas e probas de avaliación.
Traballos de aula	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos traballos tutelados, sesións prácticas e probas de avaliación.
Titoría en grupo	Os/as alumnos/as recibirán atención personalizada no contexto da aula, no despacho do docente e a través do correo web. Preténdese dar resposta ás dúbidas que se lles vaian presentando en relación co estudo e comprensión da materia, de xeito especial cando se trate daqueles aspectos máis salientables ou que presenten maior dificultade. Ademais, se lles atenderá individualizadamente na preparación dos traballos tutelados, sesións prácticas e probas de avaliación.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	Realización de dúas probas nas que se deberá responder a preguntas de desenvolvemento, outras de resposta curta e un exercicio práctico. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecemento dos conceptos principais da Historia da Península Ibérica e coñecemento da Historia da Península Ibérica nunha perspectiva comparada	60	CB1 CE16 CE19
Seminarios	Presentación e análise crítica de materiais relacionados cos contidos da materia, traballados previamente e debatidos na aula, valorándose o grao de participación dos/as alumnos/as en ditos debates. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado e respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna.	7.5	CG5 CE12
Traballos tutelados	Presentación e entrega dos traballos que se requiran según os criterios fixados polo docente e nas datas que se indiquen. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración e preparación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica	15	CB4 CT4 CT9 CT11 CT14
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos criterios fixados polo docente, dos exercicios e traballos prácticos sinalados. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas	7.5	CG3 CE19
Outras	Valorase o nivel de asistencia e participación activa dos/as alumnos/as en todas as actividades e probas programadas para a materia, así como a entrega puntual dos traballos requeridos. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado.	10	CB4 CE12

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía xeral

Domínguez Ortiz, A. (dir.), *Historia de España*, vols. 5, 6 e 7, Barcelona, Planeta, 1988-89. OUR 94" 15/17" /734 v.5, v.6, v.7

Floristán, A. (coord.), *Historia de España en la Edad Moderna*, Baelona, Ariel, 2004. OUR 94" 15/17" /565

Fontana, J. & Villares, R. (dirs.), *Historia de España*, vols. 3, 4 e 5, Barcelona, Crítica & Marcial Pons, 2007-08. OUR 94" 15/17"

/492 e 783; E 078 HIS esp

Jover Zamora, J. M.^a (dir.), *Historia de España*, fundada por Ramón Menéndez Pidal, vols. 17 a 31, Madrid, Espasa-Calpe, 1989-, OUR 946.0 /2

Martínez Ruiz, E. et al., *España Moderna*, Madrid, Istmo, 1992. OUR 94" 15/17" /435

Rodríguez García, J. & Castilla Soto, J., *Diccionario de términos de Historia de España. Edad Moderna*, Barcelona, Ariel, 2005. OUR 94" 15/17" /738

Bibliografía específica

Artola, M., *La Hacienda del Antiguo Régimen*, Madrid, Alianza, 1982. OUR 94" 15/17" /552

Capel Martínez, R. M.^a & Cepeda Gómez, J., *El siglo de las Luces. Política y sociedad*, Madrid, Síntesis, 2006. OUR 94" 15/17" /687

Comín, F., Hernández, M. & Llopis, E. (eds.), *Historia económica de España: siglos X-XX*, Barcelona, Crítica, 2002. OUR 338/129

Domínguez Ortiz, A., *Sociedad y estado en el siglo XVIII español*, Barcelona, Ariel, 1976. Depósito: OUR 41246

Elliott, J., *La España Imperial, 1469-1716*, Barcelona, Vicens Vives, 1966. Depósito: OUR 10468

Fernández Albaladejo, P., *Fragmentos de Monarquía. Trabajos de historia política*, Madrid, Alianza, 1992. OUR 94" 15/17" /322

Franco Rubio, G. A., *Cultura y mentalidad en la España Moderna*, Sevilla, Mergablum, 1999, 2.ª ed. OUR 94" 15/17" /737

García Cárcel, R., *Las culturas del Siglo de Oro*, Madrid, Historia 16, 1998. Depósito: OUR 44620 v.1 e v.2

González Enciso, A. et al., *Historia económica de la España moderna*, Madrid, Actas, 1992. Depósito: OUR 44357

Lynch, J., *Los Austrias (1516-1700)*, Barcelona, Crítica, 2007. OUR 94" 15/17" /724

Lynch, J., *El siglo XVIII*, Barcelona, Crítica, 1991. OUR 94" 15/17" /598

Nadal, J., *La población española. Siglos XVI al XX*, Barcelona, Ariel, 1988. Depósito: OUR 36957

Marcos Martín, A., *España en los siglos XVI, XVII y XVIII: economía y sociedad*, Barcelona, Crítica, 2000. OUR 94" 15/17" /120

Sánchez-Blanco Parody, F., *La Ilustración española*, Madrid, Akal, 1997. FF 1 SAN ilu

Vincent, B. & Ruiz Ibáñez, J. J., *Los siglos XVI-XVII. Política y sociedad*, Madrid, Síntesis, 2007. Depósito: OUR 55377

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Mundo actual**

Materia	Mundo actual			
Código	O02G250V01604			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Juana López, Jesús de			
Profesorado	Juana López, Jesús de			
Correo-e	jjuana@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudio dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da Humanidade a partires da segunda metade do século XX en perspectiva diacrónica, con especial atención á realidade europea sen renunciar ao estudo comparado doutros espazos mundiais.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber
CG5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.	- Saber estar / ser
CE12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	- saber - Saber estar / ser
CE14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.	- saber
CE16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade	- saber
CE21	Coñecemento da historia da integración europea	- saber
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber
CT3	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT15	Sensibilidade cara temas ambientais.	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento da estrutura diacrónica da Historia	CB1 CE14 CE16
Coñecemento dos procesos históricos, as súas causas, desenvolvemento e consecuencias	CG5 CT1
Coñecemento da Historia da integración europea	CE21
Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	CB4 CE12
Elaboración de traballos básicos e de iniciación	CT1 CT3 CT4 CT11 CT15

Contidos

Tema

1. Os fundamentos do mundo actual.	1.1. A Guerra Fría e a política de bloques. 1.2. A evolución económica a partires da Segunda Guerra Mundial. 1.3. O mundo capitalista. O proceso de integración europea. 1.4. O mundo comunista. 1.5. Descolonización e Terceiro Mundo.
2. Entre dous milenios.	2.1. A nova Orde Internacional. 2.2. A crise do Estado de Benestar. 2.3. Os grandes conxuntos rexionais. 2.4. Os retos do presente.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	6	0	6
Traballos de aula	5	10	15
Traballos tutelados	4	18	22
Sesión maxistral	22	27.5	49.5
Actividades introdutorias	1	0	1
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	2.5	4.5
Seminarios	6	12	18
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	22.5	25.5
Outras	0	0	0
Probas de resposta curta	1	7.5	8.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistras que inclúan a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos e análise e interpretación de materiais gráficos.
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento aos instrumentos de recompilación de información e ás fontes propias da época contemporánea. Deberán estar asignados inexcusamente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor.
Actividades introdutorias	Sesións orientadas a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Seminarios	Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras, por medio de relatorios ou conferencias, etc.

Atención personalizada

	Descrición
Seminarios	SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras. PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática. TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado. TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado. TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.

Titoría en grupo	<p>SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrals.</p> <p>PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.</p> <p>TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.</p>
Traballos de aula	<p>SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrals.</p> <p>PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.</p> <p>TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.</p>
Traballos tutelados	<p>SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrals.</p> <p>PRACTICAS TICS: Revisión individualizada por parte do profesor dos materiais e recursos xerados coas actividades prácticas desenvoltas na aula de Informática.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.</p> <p>TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.</p>

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminarios	<p>Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación.</p> <p>Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración de traballos básicos e de iniciación</p>	10	CT3 CT4 CT11
Traballos de aula	<p>Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos sinalados.</p> <p>Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da Historia da integración europea</p> <p>Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado</p> <p>Elaboración de traballos básicos e de iniciación</p>	5	CE12 CE21 CT15
Traballos tutelados	<p>Presentación e entrega, na data sinalada dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase o marco teórico, a estrutura e articulación do traballo, a reflexión crítica sobre as fontes e a presentación formal do mesmo.</p> <p>Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración de traballos básicos e de iniciación</p>	15	CT3 CT4 CT11 CT15
Sesión maxistral	<p>Valoraranse os coñecementos teóricos da materia, a estruturación de ideas e a precisión e claridade expositiva a través de dúas probas de avaliación que incluírán tanto probas de contido teórico como comentarios de textos, mapas e gráficas. Para superar a materia será preciso acadar, en ambas as dúas probas, unha cualificación de cando menos 5 puntos.</p> <p>Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da estrutura diacrónica da Historia.</p> <p>Coñecemento dos procesos históricos, as súas causas, desenvolvemento e consecuencias.</p> <p>Coñecemento da Historia da integración europea</p>	60	CG5 CE14 CE21 CT1

Outras	Asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, titorías e outras actividades. Para o seu control é imprescindible a entrega dunha ficha por parte do alumnado antes de rematar a primeira quincena do cuadrimestre.	10	CB4
Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado			

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo bibliográfico ou práctico que implique o manexo dunha fonte histórica propia da materia, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

PAREDES, J. (coord.), Historia Universal contemporánea. II: de la Primera Guerra Mundial a nuestros días, aRIEL, 2000

NOUSCHI, M., ., Historia del siglo XX. Todos los mundos, el mundo, Cátedra, 1996

MARTINEZ CARRERAS, et als., Historia del mundo actual, Marcial Pons, 1996

MAMMARELLA, G., Historia de Europa contemporánea desde 1945 hasta hoy, Ariel, 2008

DÍEZ ESPINOSA et al., Historia del Mundo Actual (desde 1945 hasta nuestros días), Servicio de Publicaciones de la Universidad de Valladolid, 2006

ARÓSTEGUI, J., BUCHRUCKER, C. e SABORIDO, J., dirs, El mundo contemporáneo. Historia y Problemas, Crítica, 2001

ARACIL, R., OLIVER, J. e SEGURA,A, El mundo actual. De la segunda guerra mundial a nuestros días, Universitat de Barcelona, 1998

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistemas de representación xeográfica**

Materia	Sistemas de representación xeográfica			
Código	O02G250V01605			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Profesorado	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Correo-e	edeuna@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudo e experimentación das bases técnicas en Xeografía, introducindo ó análise e tratamento dos datos xeográficos na súa representación gráfica e cartográfica.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer - Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- Saber estar / ser
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber facer
CG6	Aplicalas no contexto do futuro académico e/ou profesional; e crear as bases para futuros estudos de postgrao, especializados e/ou multi-disciplinares.	- saber facer - Saber estar / ser
CE5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais	- saber facer
CE6	Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica	- saber - saber facer
CE7	Uso correcto da información xeográfica como instrumento de interpretación dos sistemas territoriais	- saber facer
CE10	Capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica en sistemas gráficos e cartográficos	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber - saber facer
CT2	Aplicación dos coñecementos	- saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber facer - Saber estar / ser
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- saber facer
CT10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.	- Saber estar / ser
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma	- saber facer - Saber estar / ser
CT14	Motivación pola calidade	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Coñecemento aplicado da Xeografía no marco da metodoloxía científica: formulación de hipóteses, selección de información e técnicas.	CB3 CG3 CE6 CE7 CT1 CT2 CT7
Coñecemento e análise dos principais sistemas xeográficos de representación gráfica e cartográfica, amosando capacidade para establecer os seus requisitos de uso en diversos contextos.	CB3 CG3 CG6 CE5 CE6 CE10 CT1 CT2 CT4 CT7
Habilidade en realización de exercicios prácticos, con aplicación de técnicas xeográficas cualitativas ou cuantitativas, sobre procesos e dinámica do territorio.	CB5 CG3 CG6 CE7 CE10 CT2 CT4 CT7 CT11
Capacidade para elaborar e comunicar resultados de traballos aplicados, coidando a calidade, e xerando aportacións significativas.	CB4 CG6 CE7 CE10 CT4 CT10 CT11 CT14

Contidos

Tema	
1.- Marco xeral	1.1. Geoinformación e TIG 1.2. Propiedades da visualización
2.- Representacións gráficas	2.1. Análise dos datos 2.2. Tipos e utilidades
3.- Representacións cartográficas	3.1. Evolución dos sistemas cartográficos 3.2. Cartografías alternativas

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	1	3
Sesión maxistral	7	15	22
Eventos docentes e/ou divulgativos	6	3	9
Estudo de casos/análises de situacións	10	10	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	7	8	15
Traballos tutelados	8	10	18
Prácticas autónomas a través de TIC	0	20	20
Titoría en grupo	5	2	7
Probas de tipo test	2	14	16
Traballos e proxectos	3	17	20
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introductorias	Actividades para detectar coñecementos previos, intereses e motivacións do alumnado. Presentación dos obxectivos, contidos, metodoloxía e desenvolvemento da materia.
Sesión maxistral	Explicación e reflexión dos contidos teóricos guiadas polo docente como referentes das aplicacións prácticas da materia.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por poñentes de prestixio, que permiten aprofundar ou complementar os contidos da materia.
Estudo de casos/análises de situacións	Análises dun feito, suceso real, coa finalidade de coñecerlo, interpretalo, contrastar datos, completar coñecementos e adestrarse nos procedementos da materia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exercicios procedimentais nos diferentes tipos da representación xeográfica, na procura da resolución gráfica e cartográfica.
Traballos tutelados	Elaboración, presentación e defensa dun documento relativo a temática da materia (lecturas, investigación) polo alumnado.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma.
Titoría en grupo	Seguimento e orientación de contidos explicados e preparación de temas de avaliación ou de traballos encargados.

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	Atención particular dos estudantes para orientar a docencia teórico-práctica, resolver dúbidas, e contrastar o progreso do traballo.
Titoría en grupo	Atención particular dos estudantes para orientar a docencia teórico-práctica, resolver dúbidas, e contrastar o progreso do traballo.
Actividades introductorias	Atención particular dos estudantes para orientar a docencia teórico-práctica, resolver dúbidas, e contrastar o progreso do traballo.
Estudo de casos/análises de situacións	Atención particular dos estudantes para orientar a docencia teórico-práctica, resolver dúbidas, e contrastar o progreso do traballo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Outras	Participación nas sesións tanto teóricas como prácticas, titorías e outras actividades. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento e análise dos principais sistemas xeográficos de representación gráfica e cartográfica, amosando capacidade para establecer os seus requisitos de uso en diversos contextos; Capacidade para elaborar e comunicar resultados de traballos aplicados, coidando a calidade, e xerando aportacións significativas.	10	CB3 CB4 CB5
Probas de tipo test	Avaliación de coñecementos e competencias con una serie de preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, emparellamiento, selección). Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento aplicado da Xeografía no marco da metodoloxía científica: formulación de hipóteses, selección de información e técnicas; Coñecemento e análise dos principais sistemas xeográficos de representación gráfica e cartográfica, amosando capacidade para establecer os seus requisitos de uso en diversos contextos.	40	CG3 CE5 CE6 CE7 CE10 CT1 CT2 CT4 CT7

Traballos e proxectos	Avaliación dos traballos tutelados pola súa organización, metodoloxía, resultados, presentación e defensa (inclúe traballo autónomo nas TIC). Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Habilidade en realización de exercicios prácticos, con aplicación de técnicas xeográficas cualitativas ou cuantitativas, sobre procesos e dinámica do territorio; Capacidade para elaborar e comunicar resultados de traballos aplicados, coidando a calidade, e xerando aportacións significativas.	50	CG3 CG6 CE7 CE10 CT2 CT4 CT7 CT11 CT14
-----------------------	--	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo) nos que se examinarán de todo o programa da materia, sen excepción, en base á bibliografía básica sinalada e aos obxectivos previstos. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo. O exame suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

Aguilera, M.J. et al., Fuentes, tratamiento y representación de la información geográfica, UNED, 2003

Caire Lomelí, J., Cartografía básica, Editorial UNAM, 2002

IGN, Instituto Geográfico Nacional, <http://www.ign.es/>, Acceso 2014

Jimenez, J. et al. (eds.), La documentación cartográfica, Universidad de Huelva, 2001

OGC, Open Geospatial Consortium, <http://www.opengeospatial.org/>, Acceso 2014

Peña Llopis, J., Sistemas de información geográfica aplicados a la gestión del territorio, Club Universitario, 2006

Pérez Navarro, A., Introducción a los sistemas de representación geográfica y geotelemática, Editorial UOC, 2011

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xeografía de Galicia/O02G250V01906

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Xeografía aplicada: Territorio e paisaxe/O02G250V01505

Outros comentarios

Esta guía docente expón as liñas xerais de desenvolvemento da materia e pode sufrir reaxustes pola dinámica do grupo ou imprevistos.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Diplomática e arquivística**

Materia	Diplomática e arquivística			
Código	002G250V01701			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Vaquero Díaz, María Beatriz			
Profesorado	Vaquero Díaz, María Beatriz			
Correo-e	mdiaz@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>A diplomática estuda os procesos de elaboración e transmisión dos documentos de arquivo, os elementos que conforman a súa estrutura interna, a clasificación e evolución dos tipos documentais latinos ao longo da historia e as normas da edición documental.</p> <p>A arquivística permite ao alumnado coñecer os arquivos en tanto que espazos custodia e xestión documental, as normas, procesos e instrumentos básicos da clasificación, organización, descripción, búsqueda e recuperación dos fondos documentais.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber
CG6	Aplicalas no contexto do futuro académico e/ou profesional; e crear as bases para futuros estudos de postgrao, especializados e/ou multi-disciplinares.	- saber facer
CE17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.	- saber - saber facer
CE18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.	- saber - saber facer
CE23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber facer
CT2	Aplicación dos coñecementos	- saber facer
CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento	
CT6	Resolución de problemas e toma de decisións	- saber facer
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- saber facer
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- saber facer
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT14	Motivación pola calidade	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións historiográficas	CB4 CG3 CE17 CT1 CT2 CT7

Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto

CB5
CG3
CE17
CE23
CT2
CT7
CT11

Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas

CB4
CG6
CE17
CE18
CE23
CT1
CT2
CT5
CT6
CT7
CT9
CT14

Contidos

Tema	
1. Diplomática	1.1. Diplomática: historia, definición e principios fundamentais da diplomática 1.2. Xénese documental 1.3. Estrutura, clasificación e tipoloxía documental ao longo da historia 1.4. Tradición documental: orixinais e copias, rexistros 1.5. Edición documental: coleccións diplomáticas, normas e claves de edición
2. Arquivística	2.1. Definición e principios fundamentais da arquivística 2.2. Arquivos: historia, definición, funcións e tipoloxía 2.3. Xestión documental: definición, atributos e idades dos documentos de arquivo, descripción documental, lexislación e acceso 2.4. Conservación e difusión (reprografía, dixitalización e informatización)

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	12	10	22
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Obradoiros	12	20	32
Traballos tutelados	13	30	43
Titoría en grupo	2	0	2
Probas de resposta curta	2	25	27
Probas de autoavaliación	5	10	15
Traballos e proxectos	1	5	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Sesións de aula encamiñadas a tomar contacto co alumnado, presentar a materia e coñecer as súas competencias, motivacións e intereses.
Sesión maxistral	Exposicións introdutorias nas que se familiarizará ao alumnado co coñecemento dos sistemas de xestión de arquivos, a tipoloxía documental e os instrumentos e normas de búsqueda, descrición e conservación documental.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Resérvanse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.
Obradoiros	Prácticas de aula nas que se adquiriran as habilidades instrumentais necesarias para a selección, análise diplomática, descrición e valoración de fontes documentais de arquivo.
Traballos tutelados	Actividades en grupo nas que se tutelará a elaboración e exposición dun traballo sobre edición, estudo diplomático e descrición de fontes documentais de arquivo.

Titoría en grupo Nas titorías en grupo resolveranse dúbidas sobre os contidos da materia e a metodoloxía utilizada para a realización dos traballos e exercicios.

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	A atención personalizada realizarase a través das titorías en grupo e de TICs, a partir das ferramentas propias da plataforma TEM@ (http://faitic.uvigo.es). Consistirá na revisión por parte do profesorado dos exercicios e cuestionarios realizados ao longo do curso, na orientación e resolución de problemas que xurdan nas prácticas e no seguimento do traballo que deberá realizar o alumnado
Obradoiros	A atención personalizada realizarase a través das titorías en grupo e de TICs, a partir das ferramentas propias da plataforma TEM@ (http://faitic.uvigo.es). Consistirá na revisión por parte do profesorado dos exercicios e cuestionarios realizados ao longo do curso, na orientación e resolución de problemas que xurdan nas prácticas e no seguimento do traballo que deberá realizar o alumnado
Titoría en grupo	A atención personalizada realizarase a través das titorías en grupo e de TICs, a partir das ferramentas propias da plataforma TEM@ (http://faitic.uvigo.es). Consistirá na revisión por parte do profesorado dos exercicios e cuestionarios realizados ao longo do curso, na orientación e resolución de problemas que xurdan nas prácticas e no seguimento do traballo que deberá realizar o alumnado

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Obradoiros	Avaliación continua do traballo do alumnado, a través da realización e presentación de tarefas referidas á análise diplomática e á descrición de fontes documentais de arquivo. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	10	CB5 CG3 CE17 CE23 CT2 CT7 CT11
Probas de resposta curta	O alumnado deberá dar conta dos seus coñecementos sobre os contidos teóricos da materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e interpretacións historiográficas.	30	CG3 CE17 CT1 CT7
Probas de autoavaliación	A participación activa valorarase mediante o traballo autónomo do alumnado na realización de probas de autoavaliación a través de Moodle. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e interpretacións historiográficas.	10	CB4 CG3 CE17 CT2
Traballos e proxectos	Elaboración e exposición dun traballo sobre edición, estudo diplomático e descrición de fontes documentais de arquivo. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación oral e escrita de traballos monográficos individuais ou colectivos baseados en fontes e bibliografía específicas.	50	CB4 CG6 CE17 CE18 CE23 CT1 CT2 CT5 CT7 CT9 CT14

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á avaliación continua, serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 50% da nota final, e un traballo obrigatorio,

que representará un 50% desta.

Os estudantes que realicen os exames finais deberán entregar, o día do exame oficial, un traballo no que se realizará a búsqueda, descrición, valoración e edición das fontes documentais de arquivo referidas a unha temática ou institución previamente seleccionadas.

Bibliografía. Fontes de información

Diplomática

- Cortés Alonso, V. (1986): La escritura y lo escrito : paleografía, diplomática de España y América en los siglos XVI y XVII, Madrid, Instituto de Cooperación Iberoamericana. 930.2 COR esc
- Costa, A. J. (1997): Álbum de paleografía e diplomática portuguesas, Coimbra, Facultade de Letras da Universidade de Coimbra, Instituto de Paleografía e Diplomática. FFT 003 COS alb
- Coelho, Mª H. da Cruz (2001): Estudos de diplomática portuguesa, Lisboa, Colibri. OUR 930.2 /78
- García Rodríguez, A. (2001): Diplomática del documento administrativo actual: tradición e innovación, Carmona, S&C. OUR 930.2 /38
- Lasala, F. e Rabikauskas P. (2003): Il Documento medievale e moderno: panorama storico della diplomatica generale e pontificia, Roma, Editrice Pontificia Università Gregoriana: Istituto Portoghese di Sant'Antonio. OUR 930.2 /79
- López Gómez, P. e Gallego Domínguez, O. (2007): El documento de archivo. Un estudio. A Coruña, Universidade da Coruña. 930.25 LOP doc
- Rico Vereza, M. e Sánchez Puga, X. (coords.) (2004): Manual básico de documentación administrativa, Xunta de Galicia, PDF en liña], http://www.avogacia.org/w3/IMG/pdf/Manual_doc_administrativos.pdf (24/06/2012)
- Manual de Sigilografía (1996): Madrid, Subdirección General de los Archivos Estatales. OUR 930.2 /59
- Real Díaz, J. J. (1991): Estudio diplomático del documento indiano, Madrid, Dirección General de Archivos Estatales. OUR 930.2 /51
- Riesco Terrero, Á. (2003): Vocabulario científico-técnico de paleografía, diplomática y ciencias afines, Madrid, Barrero & Azedo. OUR 930.2 /95
- Riesco Terrero, Á. (ed.) (1999): Introducción a la paleografía y la diplomática general, Madrid, Síntesis. OUR 930.2 /55
- Romero Tallafigo, M. (2002): Historia del documento en la edad contemporánea: la comunicación y la representación del poder central de la nación, Carmona, S & C. 930.25 ROM his
- Ruiz García, E. (1988): Manual de codicología, Madrid, Fundación Germán Sánchez Ruipérez. Depósito: OUR 33877
- Tamayo, A. (1996): Archivística, diplomática y sigilografía. Madrid, Cátedra. OUR 930.2 /1
- Paleografía y diplomática de la UNED (1978): Madrid, UNED. OUR 930.2
- Pino Rebolledo, F. (1991): Tipología de los documentos municipales : (siglos XII-XVII), Valladolid, Secretariado de Publicaciones de la Universidad de Valladolid - Asociación para la Defensa y Conservación de los Archivos. 930.25 PIN tip

Arquivística

- Archivística: estudios básicos (1983): Sevilla, Diputación Provincial de Sevilla. 930.25 ARC
- Asociación de Archiveros Eclesiásticos (1985): Guía de Archivos II: las Bibliotecas de la Iglesia en España, CSIC.
- Barbadillo Alonso, J. (2007): Apuntes sobre ISAD(G) y la descripción archivística normalizada, Las Palmas de Gran Canaria, Anroart. 930.25 BAR apu
- Martí Bonet, J. M^a (ed.) (2001): Guía de los Archivos de la Iglesia en España, Barcelona, Archivo Diocesano de Barcelona, [PDF en liña] <http://www.mcu.es/archivos/docs/ArchivosIglesia.pdf> [Consulta 24/06/2012]
- Bonal Zazo, J. L. (2001): La descripción archivística normalizada : origen, fundamentos, principios y técnicas. Gijón, Trea. OUR 02 /113
- Capell i Garriga, E. (2009): Manual d'arxivística i gestió documental, Lleida, Associació d'Arxivers de Catalunya. 930.25 MAN

dar

Conferencia de Archiveros de Universidades Españolas(2007): La gestión de documentos electrónicos: recomendaciones y buenas prácticas para las Universidades, [PDF en liña]

<http://cau.crue.org/export/sites/Cau/Quehacemos/gruposdetrabajo/documentoselectronicos/recomendaciones2007.pdf>
[Consulta 24/06/2012].

Cortés Alonso, V. (2008): Archivos de España y América: materiales para un manual, Madrid, Fondo de Cultura Económica. 930.25 COR arc

Cortés Alonso, V. (1982): Manual de Archivos Municipales, Madrid, Anabad. Depósito: OUR 45016

Cruz Mundet, J. R. (2003): Manual de Archivística, Madrid, Fundación Sánchez Ruipérez – Pirámide. 930.25 CRU man

Guía de archivos militares españoles (1995): Madrid, Ministerio de Defensa. Depósito: OUR 44954

Heredia Herrera, A. (1991): Archivística general: teoría y práctica, Sevilla, Diputación Provincial de Sevilla. OUR 02 /211

Heredia Herrera, A. (2007): ¿Qué es un archivo?, Gijón, Trea. OUR 02 /60

Lodolini, E. (1993): Archivística: principios y problemas, Madrid, anabad. OUR 02 /210

Romero Tallafigo, M. (1997): Archivística y archivos: soportes, edificios y organización. Carmona, S&C. 930.25 ROM arc

Núñez Fernández, E. (1999): Organización y gestión de archivos, Gijón, Trea. 930.25 NUÑ org

Vázquez Murillo, M. (2008): Administración de documentos y archivos: planteos para el siglo XXI, Buenos Aires, Alfagrama. 930.25 VAZ adm

Conservación

Rodríguez Laso, Mª D. (2004): Conservación y restauración de la obra gráfica, libros y documentos, Bilbao, Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco. 02 ROD con

Vaillant Callol, M.; Valentín Rodrigo, N. (1996): Principios básicos de la conservación documental y causas de su deterioro. Madrid, Instituto del Patrimonio Histórico Español. OUR 02 /109

Vergara Peris, J. (2002): Conservación y restauración de material cultural en archivos y bibliotecas, Valencia, Generalitat Valenciana. OUR 02 /157

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas externas/O02G250V01981

Traballo de Fin de Grao/O02G250V01991

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase a través da plataforma TEM@ (<http://faiatic.uvigo.es>) documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades do curso. Por esta razón os estudantes deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia de América contemporánea**

Materia	Historia de América contemporánea			
Código	O02G250V01702			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Sixirei Paredes, Carlos Manuel			
Profesorado	Sixirei Paredes, Carlos Manuel			
Correo-e	sixirei@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudio dos procesos políticos, económicos e sociais acontecidos no continente americano dende a independencia ata os tempos actuais.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber
CG2	Comprender os procesos que se desenvolven en diversas escalas espazo-temporais e en diversos contextos socio-culturais	- saber - saber facer
CG5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.	- saber facer - Saber estar / ser
CE12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	- saber
CE13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais	- saber
CE14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.	- saber
CE16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade	- saber
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber - saber facer
CT2	Aplicación dos coñecementos	- saber facer
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- saber
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- saber facer - Saber estar / ser
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT15	Sensibilidade cara temas ambientais.	- saber - saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento dos conceptos principais da Historia de América	CB3 CG2 CE14 CE16 CT1 CT2 CT7 CT9

Coñecemento dos procesos históricos americanos, as súas causas, desenvolvemento e consecuencias	CB3 CG2 CE14 CE16 CT1 CT7 CT11 CT15
Coñecemento da Historia americana nunha perspectiva comparada	CB5 CG2 CG5 CE12 CE13 CT1 CT7 CT11 CT15
Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	CB5 CG2 CE12 CE13 CE14 CT1 CT2 CT7
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas	CB3 CG2 CE14 CT1 CT2 CT7 CT11
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica	CB4 CG2 CE13 CE16 CT1 CT2 CT7 CT9

Contidos

Tema

1. América Independente	1.1 Procesos de independencia 1.2 América caudillista 1.3 A inserción de Latinoamérica nos mercados mundiais 1.4 Os Estados Unidos no século XIX 1.5 Latinoamérica entre as dúas guerras mundiais 1.6 Latinoamérica actual 1.7 Estados Unidos no século XX
-------------------------	--

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	8	15	23
Traballos de aula	4	15	19
Traballos tutelados	5	20	25
Sesión maxistral	24	36	60
Actividades introdutorias	1	0	1
Seminarios	6	14	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Titoría en grupo	Dirección de traballos colectivos realizados por pequenos grupos de alumnos.
Traballos de aula	Supervisión de traballos individuais expostos en público polos alumnos.
Traballos tutelados	Supervisión e dirección de traballos individuais.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos do temario.
Actividades introductorias	Exposición do contido do curso.
Seminarios	Traballos de explicación de temas cos alumnos. Inclúense dúas horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.

Atención personalizada	
	Descrición
Seminarios	Desenrolo dos temas na aula e traballo específico cos alumnos sobre puntos concretos do temario.
Traballos de aula	Desenrolo dos temas na aula e traballo específico cos alumnos sobre puntos concretos do temario.
Traballos tutelados	Desenrolo dos temas na aula e traballo específico cos alumnos sobre puntos concretos do temario.
Sesión maxistral	Desenrolo dos temas na aula e traballo específico cos alumnos sobre puntos concretos do temario.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminarios	Traballos de explicación teórica sobre puntos concretos do temario. O que dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento dos conceptos principais da Historia de América.	10	CB3 CG2 CE14 CE16 CT1 CT2 CT7 CT9
Traballos de aula	Comentarios de texto e material gráfico que será suministrado polo profesor. O que dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes históricas e das interpretacións historiográficas	10	CB3 CE14 CT1 CT2 CT7 CT11
Traballos tutelados	As sesións de traballo tutelado avaliaranse mediante a realización dun traballo a desenrolar sobre algún tema do programa. O que dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en bibliografía específica.	30	CB4 CE13 CE16 CT1 CT2 CT7 CT9
Sesión maxistral	Valorarase mediante probas de resposta curta. O que dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento dos procesos históricos americanos, as súas causas, desenvolvemento e consecuencias.	40	CB3 CG2 CE14 CE16 CT1 CT7 CT11

Outras	Asistencia e participación activa do alumnado nas sesións teóricas e actividades dirixidas programadas para a materia. O que dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento da Historia América nunha perspectiva comparada	10	CB5 CG5 CE12 CE13 CT1 CT7 CT11 CT15
--------	--	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á avaliación continúa, serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

- ALCÁZAR, J., Historia Contemporánea de América, Valencia, Universitat de Valencia, 2003
- AMORES CARREDANO, J.B., Historia de América, Ariel, 2006
- HALPERIN DONGHI, T., Reforma y disolución de los Imperios Ibéricos, 1750-1850, Madrid, Alianza Editorial, 1985
- HALPERIN DONGHI, T., Historia Contemporánea de América Latina, Madrid, Alianza Editorial, 1990
- HERNÁNDEZ ALONSO, J., Los Estados Unidos de América: Historia y Cultura, Salamanca, Ediciones Colegio de España, 1996
- SIXIREI PAREDES, C., Historia de América. Dende as independencias ata 1920. T. II, Ir Indo, 2012
- SIXIREI PAREDES, C., Historia de América. Os tempos actuais (1920-2010). T. III, Ir Indo, 2013

Recomendacións

Outros comentarios

É necesario que o alumno/a sexa capaz de leer en portugués e inglés

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia antiga do noroeste da Península Ibérica**

Materia	Historia antiga do noroeste da Península Ibérica			
Código	O02G250V01902			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Brañas Abad, Rosa			
Profesorado	Brañas Abad, Rosa			
Correo-e				
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos fundamentos básicos, principais acontecementos e procesos xerais de cambio acaecidos na sociedade do noroeste da Península Ibérica na idade antiga			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber
CE12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	- Saber estar / ser
CE19	Coñecemento da historia nacional propia	- saber
CT3	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber facer
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral	CE12 CE19 CT7
Coñecemento da Historia, Historia da Arte e Xeografía de Galicia nunha perspectiva comparada	CB5 CE19
Elaboración e presentación, oral e escrita, dos traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	CB4 CT3 CT7
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas	CE19 CT4 CT7

Contidos

Tema	
Introducción. Fontes de estudo da Historia Antiga do Noroeste e os Primeiros contactos co mundo mediterráneo.	a. As referencias materiais. b. As referencias textuais.
Tema 1. A Conquista do Noroeste	1.a. As guerras cántabras e as súas consecuencias.
Tema 2. A "romanización" do Noroeste	2.a. A administración 2.b. A ordenación do territorio 2.c. A explotación económica

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	3	4
Sesión maxistral	14	16	30
Seminarios	7	15	22
Presentacións/exposicións	6	20	26
Traballos tutelados	10	30	40
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Titoría en grupo	6	6	12
Probas de resposta curta	2	2	4
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	8	10
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Exposición e debate sobre os coñecementos previos dos/as estudantes sobre o temario a expoñer e aclaración dos aspectos básicos da materia
Sesión maxistral	Exposicións teóricas sobre o temario co apoio ilustrativo dos textos antigos e material gráfico e iconográfico
Seminarios	Debates e análise das fontes de coñecemento da Historia Antiga en relación cons temas expostos nas sesións maxistrais. Resérvanse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Presentacións/exposicións	A exposición do traballo individual terá 20 minutos de duración máxima. Este traballo terá un seguimento constante por parte da docente quen marcará as pautas durante a súa elaboración. Moi importante a capacidade de síntese, expresión oral e soportes empregados
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual, orientados ao manexo de instrumentos de recompilación de información e de distintas fontes coas que se elabora a historia antiga. A asignación de traballos deberá quedar resolta no primeiro mes do cuadrimestre.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.
Titoría en grupo	Aclaración de dúbidas sobre a materia, principalmente daquelas relacionadas cos traballos individuais e en grupo

Atención personalizada	
	Descrición
Traballos tutelados	Nestas actividades agárdase que sexan os/as estudantes os protagonistas, no sentido en que deberán manifestar a través dos seus comentarios, análises e dúbidas, tanto o nivel de coñecemento das sesións maxistrais, como os aspectos non comprendidos. A labor da docente limitarase a centrar os temas a tratar e a resolver aqueles problemas que en conxunto non poidan ser resoltos. En caso necesario outorgarase a bibliografía complementaria precisa.
Actividades introdutorias	Nestas actividades agárdase que sexan os/as estudantes os protagonistas, no sentido en que deberán manifestar a través dos seus comentarios, análises e dúbidas, tanto o nivel de coñecemento das sesións maxistrais, como os aspectos non comprendidos. A labor da docente limitarase a centrar os temas a tratar e a resolver aqueles problemas que en conxunto non poidan ser resoltos. En caso necesario outorgarase a bibliografía complementaria precisa.
Seminarios	Nestas actividades agárdase que sexan os/as estudantes os protagonistas, no sentido en que deberán manifestar a través dos seus comentarios, análises e dúbidas, tanto o nivel de coñecemento das sesións maxistrais, como os aspectos non comprendidos. A labor da docente limitarase a centrar os temas a tratar e a resolver aqueles problemas que en conxunto non poidan ser resoltos. En caso necesario outorgarase a bibliografía complementaria precisa.
Titoría en grupo	Nestas actividades agárdase que sexan os/as estudantes os protagonistas, no sentido en que deberán manifestar a través dos seus comentarios, análises e dúbidas, tanto o nivel de coñecemento das sesións maxistrais, como os aspectos non comprendidos. A labor da docente limitarase a centrar os temas a tratar e a resolver aqueles problemas que en conxunto non poidan ser resoltos. En caso necesario outorgarase a bibliografía complementaria precisa.

Presentacións/exposicións Nestas actividades agárdase que sexan os/as estudantes os protagonistas, no sentido en que deberán manifestar a través dos seus comentarios, análises e dúbidas, tanto o nivel de coñecemento das sesións maxistras, como os aspectos non comprendidos. A labor da docente limitarase a centrar os temas a tratar e a resolver aqueles problemas que en conxunto non poidan ser resoltos. En caso necesario outorgarase a bibliografía complementaria precisa.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos tutelados	<p>Un traballo individual sobre un aspecto da sociedades, relixión ou economía da Gallaecia romana. A exposición terá 20 minutos de duración máxima. Este traballo terá un seguimento constante por parte da docente quen marcará as pautas durante a súa elaboración.</p> <p>Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, dos traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas.</p>	10	CE12 CT3 CT4 CT7
Sesión maxistral	<p>Realizaránse por escrito preguntas concretas sobre a temática exposta na aula, tanto de carácter teórico como práctico, que deberán resolverse manifestando, a maiores do coñecemento, a capacidade de expresión escrita na lingua propia.</p>	10	CB4 CE19 CT4
Seminarios	<p>Analises e comentarios críticos das fontes que nos proporcionan o coñecemento da historia antiga: textos, iconografía e material arqueolóxico. Poderá completarse cun análise crítico dalgún documental visionado na aula. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas.</p>	10	CE12 CE19 CT4 CT7
Presentacións/exposicións	<p>Un traballo individual sobre un aspecto da sociedades, relixión ou economía da Gallaecia romana. A exposición terá 20 minutos de duración máxima. Este traballo terá un seguimento constante por parte da docente quen marcará as pautas durante a súa elaboración.</p> <p>Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas.</p>	10	CE12 CT3 CT4 CT7
Probas de resposta curta	<p>Versarán sobre contidos teóricos moi específicos; terase en conta a interpretación correcta da información xeográfica dos sistemas territoriais. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas.</p>	20	CE12 CE19 CT4 CT7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	<p>As probas referiranse as sesións maxistras, e dicir, aos contidos teóricos explicados na aula. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral. Coñecemento da Historia, Historia da Arte e Xeografía de Galicia nunha perspectiva comparada.</p>	40	CE12 CE19 CT4 CT7

Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase a asistencia e a participación do alumnado. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso das fontes e das interpretacións historiográficas.	10	CE12 CT3 CT4
--------	---	----	--------------------

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos/as estudantes matriculados na materia teñen dereito a ser avaliados mediante un exame final (artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo) que consistira nunha proba escrita con tres apartados: mapas mudos, preguntas curras e cuestións de desenvolvemento que suporá un 60% da cualificación. Un 20% estará constituído pola entrega das prácticas preestablecidas e un 20% dun traballo escrito sobre a sociedade, relixión ou economía da Gallaecia antiga.

Bibliografía. Fontes de información

BLAZQUEZ CERRATO, C. (2005). "Vías de comunicación y circulación monetaria en la Legio VII Gemina a la ciudad de León". En Morillo -coord-. 339-348.

CARBALLO ARCEO, X. (2006). *Arqueoloxía de Galicia*. Nigratrea. Vigo.

FERNÁNDEZ OCHOA, C.

(1990). "Roma y la conquista del NW peninsular". *Historia de Asturias. La nueva España*. Oviedo, 137-156.

(1993). "La ciudad hispanorromana en los territorios septentrionales de la Antigüedad Tardía". *VI reunión de Arqueología Cristiana Hispánica. Las ciudades tardoantiguas de Hispania: cristianización y topografía*. Valencia.

GONZÁLEZ SOUTELO, S. (2011). *El valor del agua en el mundo antiguo. Sistemas hidráulicos y aguas mineromedicinales en la Galicia romana*. A Coruña.

GUTIÉRREZ CUENCA, E., HIERRO GARATE, J.A. (2001).

"La guerra cantábrica: de ficción histórica a realidad arqueológica". *Nivel Cero 9*, Santander, 71-

MATIAS RODRÍGUEZ, R. (2006). "La minería aurífera romana del Noroeste de *Hispania*: Ingeniería minera y gestión de las explotaciones auríferas romanas en En: Current research on the Romanization of the Western provinces" NUÑEZ GARCÍA, O. (2010). *Gallaecia christiana. De los antiguos cultos a la nueva religión (ss. I-IV)*. Santiago de Compostela.

PERALTA LABRADOR, E. (2003). *Los cántabros antes de Roma*. Bibliotheca Archaeologica Hispana, 5. Madrid.

PEREA, A., SÁNCHEZ-PALENCIA, F.J. (1995). *Arqueología del oro astur. Orfebrería y minería*. Caja de Ahorros de Asturias.

PÉREZ LOSADA, F. (2002). *Entre a cidade e a aldea: estudio arqueohistórico dos aglomerados secundarios romanos en Galicia*. Brigantium, Vol 13.

PÉREZ LOSADA, F. Vieito Covela, s., Fernández Fernández, A. La Villa romana de Toralla (Vigo): una innovadora propuesta de tratamiento y presentación de un yacimiento arqueológico excavado. En *III Congreso Internacional sobre Musealización de Yacimientos Arqueológicos, Zaragoza, 15, 16, 17 y 18 de noviembre de 2004*. Zaragoza, 113-120.

RODRÍGUEZ COLMENERO, A. / RODÁ DE LLANZA, I. (eds.) (2007): *Murallas de ciudades romanas en el occidente del imperio: Lvcvs Avgvsti como paradigma*. Actas del Congreso Internacional celebrado en Lugo (26-29.XI.2005) en el V aniversario de la declaración, por la Muralla de Lugo como Patrimonio de ROMERO MASIÁ, A./ POSE MESURA, X.M. (1988). *Galicia nos textos clásicos*. A Coruña.

SUÁREZ PIÑEIRO, A. M. (2006). *A vida cotiá na Galicia romana*. Santiago de Compostela.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia antiga da Península Ibérica/O02G250V01501

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia da arte de Galicia**

Materia	Historia da arte de Galicia			
Código	O02G250V01903			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Barriocanal López, María Yolanda			
Profesorado	Barriocanal López, María Yolanda			
Correo-e	barriocanal@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudo e comprensión dos grandes acontecementos histórico-artísticos de Galicia dende a Idade Media ata o presente. O estudo preséntase mediante a análise das obras de arte máis relevantes, seleccionadas e interpretadas como un documento de excepción dos gustos estéticos e da mentalidade do pasado.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica	- saber - saber facer
CG2	Comprender os procesos que se desenvolven en diversas escalas espazo-temporais e en diversos contextos socio-culturais	- saber
CE5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais	- saber
CE12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	- saber
CE19	Coñecemento da historia nacional propia	- saber
CE20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada	- saber
CE25	Visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal	- saber
CE26	Visión diacrónica rexional e completa dos fenómenos artísticos territoriais	- saber
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber facer
CT2	Aplicación dos coñecementos	- saber facer
CT3	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	
CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento	- saber - saber facer
CT6	Resolución de problemas e toma de decisións	- saber facer - Saber estar / ser
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento da Historia, Historia da Arte e Xeografía de Galicia nunha perspectiva comparada.	CG1 CE5 CE12 CE26

Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	CG1 CE5 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT7
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, basados en fontes e bibliografía específicas	CB2 CB4 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa historia.	CG1 CE5 CE26 CT1
Interpretación do medio próximo a partir do coñecemento do pasado.	CB5 CG1 CE12 CE19
Comparación da Historia e Historia da Arte de Galicia con procesos históricos similares no ámbito peninsular e europeo.	CG1 CG2 CE20 CE25

Contidos

Tema	
1. A Arte en Galicia durante a Idade Media	1.1. O Prerrománico: A Arte en Galicia durante a dominación sueva. Arte hispanovisigoda, asturiana, arte mozárabe ou de repoboación
2. Renacemento e Barroco	1.2. O Románico: Tipoloxías arquitectónicas. Pintura e outras manifestacións
3. Manifestacións artísticas na Idade Contemporánea	1.3. O Cister. O Protogótico e a arte Gótica: A arte do Mestre Mateo e a diáspora do seu obrador. Escultura monumental e funeraria
	2.1. O Renacemento. A asimilación da linguaxe clásica. O clasicismo
	2.2 O Barroco: As grandes aportacións deste estilo
	3. Revitalización plástica e novas tendencias nas artes
(*)2. Renacimiento y Barroco	(*)2.1. El Renacimiento. La asimilación del lenguaje clásico. El clasicismo
	2.2 El Barroco: Las grandes aportacións de este estilo
(*) 3. Manifestaciones artísticas en la Edad Contemporánea	(*) 3. Revitalización plástica y nuevas tendencias en las artes

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Saídas de estudo/prácticas de campo	10	12	22
Titoría en grupo	5	10	15
Traballos tutelados	10	12	22
Actividades introdutorias	1	0	1
Eventos docentes e/ou divulgativos	5	6	11
Sesión maxistral	14	20	34
Probas de resposta curta	3	30	33
Traballos e proxectos	2	10	12
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Saídas de estudo/prácticas de campo	Saídas de estudo fora do ámbito académico para un contacto directo coa obra de arte: visita a exposicións permanentes e temporais, coleccións e fondos museísticos, monumentos e conxuntos histórico-artísticos.
Titoría en grupo	Apoio á formación do alumnado, resolvendo as dúbidas en relación ca materia e orientación do seu estudio.
Traballos tutelados	Traballos dirixidos á profundización na materia e ao fortalecemento das capacidades analíticas e expositivas do alumno/a. Consisten na elaboración dun traballo, de carácter individual sobre a dimensión patrimonial dunha determinada parroquia, baseado na consulta das fontes documentais de arquivo (Libros de Fábrica e Libros de Visitas).
Actividades introductorias	Toma de contacto cos alumnos para a explicación do programa da materia, actividades a realizar e sistemas de avaliación
Eventos docentes e/ou divulgativos	Saídas programadas para asistir a actividades docentes e divulgativas organizadas por museos ou outras institucións culturais. Reservaranse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas polo Departamento de Historia, Arte e Xeografía de xeito que computan nas actividades dirixidas.
Sesión maxistral	Clases teóricas nas que o profesor/a explica os contidos teóricos da materia coa axuda de proxeccións de imaxes, power point, documentos e outros recursos docentes

Atención personalizada

	Descrición
Titoría en grupo	Orientación e seguemento do alumno/a na aprendizaxe dos contidos da materia, atendendo ás consultas relativas ás actividades programadas, con especial atención á orientación e revisión dos traballos tutelados e sistemas de avaliación. Realizarase persoalmente co profesor e a partir das ferramentas propias da plataforma TEM@
Traballos tutelados	Orientación e seguemento do alumno/a na aprendizaxe dos contidos da materia, atendendo ás consultas relativas ás actividades programadas, con especial atención á orientación e revisión dos traballos tutelados e sistemas de avaliación. Realizarase persoalmente co profesor e a partir das ferramentas propias da plataforma TEM@

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos tutelados	O alumnado deberá elaborar e entregar a través da plataforma Moodle un traballo relacionado coa materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento e habilidades para a elaboración e presentación, oral e escrita de traballos monográficos. Interpretar o medio próximo a partir do coñecemento do pasado.	50	CB2 CB4 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
Sesión maxistral	Valoralase a comprensión e asimilación dos contidos teóricos da materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento das manifestacións artísticas de Galicia. Coñecemento da Historia da Arte de Galicia nunha perspectiva comparada. Comparación da Historia de Arte de Galicia con procesos artísticos similares no ámbito peninsular e europeo.	40	CG1 CE5 CE12 CE20 CE25 CE26 CT1
Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valoralase a asistencia e participación do alumnado. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto. Aplicar os coñecementos e demostrar por medio da elaboración e defensa de argumentos a resolución de problemas.	10	CB2 CB4 CG1 CE5 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a ser avaliado mediante un exame final (art. 12 do Regulamento dos Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos/as que non puidan acogerse á modalidade presencial, deberán comunicarlo ao profesor no inicio do curso, debidamente justificado. Serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá un 70% da nota final. Asemade, terán que realizar obrigatoriamente un traballo que implique o manexo da bibliografía e dalgunha das fontes documentais ou literarias relativas á materia, que suporá un 30% da nota final. O tema do traballo deberá ser comunicado ao profesor responsable e entregado denantes da data do exame final.

Bibliografía. Fontes de información

AAVV., Historia del Arte de Galicia, Ed. Hércules, 1993

VILA JATO, Mª D.; GARCIA IGLESIAS, J. M., Galicia en la época del Renacimiento, Ed. Hércules, 1993

AAVV., Galicia Renace, Xunta de Galicia, 1997

AAVV, Galicia hoxe, Xunta de Galicia, 1997

AAVV, O século XIX, Xunta de Galicia, 1997

AAVV, Galicia románica e gótica, Xunta de Galicia, 1997

AAVV, Artistas Gallegos. Escultores. Séculos XVI e XVII, Nova Galicia, 2004

BANGO TORVISO, I. G, Galicia Románica, Galaxia, Vigo. 1987

AAVV, Imaxes de Arte en Galicia, Fundación Pedro Barrié de la Maza, A Coruña. 1991

AAVV, A Arte Galega. Estado da cuestión, Consello da Cultura Galega, A Coruña. 1990

BONET CORREA, A.: La arquitectura en Galicia durante el siglo XVII, Madrid, CSIC, 1984.

GARCIA-ALACAÑIZ, J.: Arquitectura del Neoclásico en Galicia, A Coruña, Fundación Pedro Barrié de la Maza, 1989.

GARCIA IGLESIAS, J. M.: La pintura manierista en Galicia, A Coruña, 1988.

VALLE PÉREZ, J. C.: La arquitectura cisterciense en Galicia, A Coruña, Fundación Pedro Barrié de la Maza, 1982.

MORALEJO ALVAREZ, S.: Escultura gótica en Galicia (1200-1350), Santiago de Compostela, 1975.

SICART GIMENEZ, A.: La pintura medieval en Galicia, Santiago de Compostela, Universidad de Santiago, 1978.

VILA JATO, Mª D.: Escultura manierista en Galicia, Santiago de Compostela, 1983.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia contemporánea de Galicia/O02G250V01907

Historia medieval de Galicia/O02G250V01905

Historia moderna de Galicia/O02G250V01909

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia das relixións**

Materia	Historia das relixións			
Código	O02G250V01904			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Sánchez Sánchez, Xosé Manoel			
Profesorado	Sánchez Sánchez, Xosé Manoel			
Correo-e	xosemanoelsanchez@yahoo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición	Análise xeral e global das diversas relixións e a súa evolución no tempo, desde as súas orixes aos noso días xeral			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CG2	Comprender os procesos que se desenvolven en diversas escalas espazo-temporais e en diversos contextos socio-culturais	- saber
CG5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.	- Saber estar / ser
CE13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais	- Saber estar / ser
CE23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.	- saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber facer
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- saber facer
CT8	Compromiso ético e responsabilidade social	- Saber estar / ser
CT10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.	- Saber estar / ser
CT16	Coñecemento doutras culturas.	- saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Avaliación do proceso de construción dalgúns elementos esenciais da evolución humana	CG2 CE23
Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	CG5 CE13 CT7 CT8 CT16
Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral	CG5 CE13 CT16
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes bibliográficas e das interpretacións historiográficas	CG5 CE13 CT16
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	CB3 CE23 CT4

Contidos	
Tema	
1. Politeismos	1.1. Oriente Próximo 1.2. Grecia e Roma 1.3. Celtas e xermanos 1.4. América precolombina
2. Relixións de salvación	1.1. Zoroastrismo 1.2. Judaísmo 1.3. Cristianismo 1.4. Islam 1.5 Relixións dualistas
3. Vías de liberación e inmortalidade	3.1. Hinduísmo 3.2. Budismo 3.3. Taoísmo 3.4. Sintoísmo

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	14	21	35
Traballos tutelados	25	40	65
Presentacións/exposicións	7	28	35
Titoría en grupo	2	0	2
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	1	3	4
Outras	0	8	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Sesión orientada a presentar a materia, tomar contacto co alumnado e reunir información sobre as súas competencias, motivacións e intereses
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia por parte do profesor e presentación das liñas básicas para o desenvolvemento das actividades relacionadas
Traballos tutelados	Elaboración de traballos por parte dos alumnos a partir de fontes bibliográficas, ben de xeito individual ou ben en grupo, que deberán ser presentados e debatidos na aula
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa por parte do alumnado do traballo tutelado
Titoría en grupo	Seguemento e aclaración de dúbidas sobre os contidos da materia así como supervisión do traballo autónomo do alumnado en relación con ela

Atención personalizada	
	Descrición
Traballos tutelados	Seguemento do alumnado nas actividades orientadas a realización do traballo e ás dúbidas que poidan xurdir a raíz das sesións maxistrais e exposicións
Titoría en grupo	Seguemento do alumnado nas actividades orientadas a realización do traballo e ás dúbidas que poidan xurdir a raíz das sesións maxistrais e exposicións

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Presentacións/exposicións	Entrega, exposición e defensa na aula do traballo tutelado, avaliándose os seus contidos, estrutura, presentación, capacidade de síntese e análise crítica. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas. Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral. Compromiso coa ética e responsabilidade social como cidadán e profesional.	50	CG5 CE13 CT7 CT8 CT10
Outras	Participación activa nas sesións teóricas, titorías e actividades propostas na plataforma moodle. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	10	CE13 CT16
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Avaliación dos coñecementos adquiridos mediante unha proba ao final da impartición da asignatura. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Avaliación do proceso de construción dalgúns elementos esenciais da evolución humana. Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes bibliográficas e das interpretacións historiográficas	40	CG2 CE23 CT16

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non se acollan a modalidade presencial examínanse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo práctico que implique o manexo dunha fonte histórica propia da materia, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

Filorama, G.; Massenzio, M., Raveri, M.; Scarpi, P., Historia de las religiones, Crítica, 2001

Smith, Hurson, Las religiones del mundo, Thassàlia, 1995

Jelen, T.G. e Wilcox, C. (eds.), Religión y política: una perspectiva comparada, Akal, 2006

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia medieval de Galicia**

Materia	Historia medieval de Galicia			
Código	O02G250V01905			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Francisco Javier			
Correo-e	fjperez@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición	Coñecemento e comprensión dos caracteres específicos da sociedade medieval no antigo reino de Galicia xeral			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - saber facer
CG1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica	- saber
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber facer
CE5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais	- saber
CE12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	- saber
CE13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais	- saber - Saber estar / ser
CE19	Coñecemento da historia nacional propia	- saber
CE23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.	- saber facer
CT3	Capacidade de organización e planificación	
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	
CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento	- saber facer
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- saber facer
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- Saber estar / ser
CT10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	CG1 CE5 CE19 CT10
Comparación da Historia e Historia da Arte de Galicia con procesos históricos similares no ámbito peninsular e europeo	CG1 CE5 CE12 CE13

Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións historiográficas	CB2 CB4 CB5 CG3 CE23 CT5 CT7
--	--

Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	CB4 CB5 CG3 CE23 CT3 CT4 CT9
---	--

Contidos

Tema	
1.- Alta Idade Media (ss. V-X)	1.1.- Introducción a historia medieval de Galicia: historiografía e fontes 1.2.- A Galiicia xermánica: o reino suevo e a cristianización (ss. V-VII) 1.3.- Galicia no reino de Asturias: política, economía, sociedade e cultura (ss. VIII-X)
2.- Plena Idade Media (ss. XI-XIII)	2.1.- A constitución do reino de Galicia e a integración na coroa de Castela 2.2.- A plenitude feudal: organización económica e social 2.3.- A igrexa e a cultura nos séculos XI a XIII
3.- Baixa Idade Media (ss. XIV-XV)	3.1.- Crise e recuperación na Galicia baixomedieval 3.2.- As transformacións na sociedade 3.3.- A guerra irmandiña 3.4.- O reino de Galicia ás portas da Modernidade

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	14	14	28
Traballos tutelados	10	30	40
Seminarios	15	15	30
Titoría en grupo	3	3	6
Traballos e proxectos	2	10	12
Probas de resposta curta	1	10	11
Probas de autoavaliación	2	8	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividade encamiñada a tomar contacto co alumando e presentar o programa da asignatura
Sesión maxistral	Exposición polo profesorado dos contidos do programa, ofertando directrices teóricas e metodolóxicas.
Traballos tutelados	Elaboración polo alumnado dun traballo baseado en fontes e bibliografía
Seminarios	Sesións prácticas e de debate co obxectivo de prover ao alumnado de instrumentos e habilidades que faciliten a elaboración do traballo tutelado, ao que estarán dirixidas estas sesións
Titoría en grupo	Sesións encamiñadas a asesorar ao alumnado nas actividades docentes, resolver dúbidas e problemas relacionados co proceso de aprendizaxe

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	O profesor prestará atención personalizada ao alumnado tanto nas horas de titoría como, permanentemente, a través do correo electrónico e plataformas on line
Titoría en grupo	O profesor prestará atención personalizada ao alumnado tanto nas horas de titoría como, permanentemente, a través do correo electrónico e plataformas on line

Seminarios O profesor prestará atención personalizada ao alumnado tanto nas horas de titoría como, permanentemente, a través do correo electrónico e plataformas on line

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta curta	Avaliación mediante unha proba de resposta curta ao rematar as sesións teóricas. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia. Comparación da Historia e Historia da Arte de Galicia con procesos históricos similares no ámbito peninsular e europeo.	30	CG1 CE5 CE12 CE19 CT10
Traballos e proxectos	Avaliaranse os coñecementos teóricos adquiridos polo alumnado na realización e estruturación do traballo así como a súa capacidade de exposición. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións historiográficas.	50	CB2 CB4 CB5 CE23 CT5 CT9
Probas de autoavaliación	Avaliación continua do traballo autónomo do alumnado mediante a realización e presentación de tarefas propostas na plataforma moodle mediante a súa participación nas ditas tarefas. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	10	CE5 CT10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución dos problemas presentados nos seminarios con entrega dos resultados acadados. Con elo dará conta dos seguintes resultados de aprendizaxe: Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións historiográficas	10	CG3 CE23 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aqueles alumnos que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados dos contidos do programa da materia mediante unha proba escrita, que suporá o 70% da nota final, e un traballo obrigatorio, que representará un 30% desta

Bibliografía. Fontes de información

Andrade Cernadas, J.M. e Pérez Rodríguez, F.J., Galicia medieval, A Coruña, Vía Láctea, 1996
Portela, E. e Pallares, Mª C., Nova historia de Galicia. Idade Media, Santiago de Compostela, Tambre, 2000
Portela, E. e Pallares, Mª C., A gran historia de Galicia. Tomo IV e V, A Coruña, Arrecife Edicións Galegas, 2007
Portela, E. e Pallares, Mª C., De Galicia en la Edad Media. Sociedad, espacio y poder, Santiago, Xunta de Galicia, 1993
García Oro, J., Galicia en los siglos XIV y XV, Pontevedra, Fundación Barrié, 1987
Pallares, Mª C. e Portela, E., Atlas histórico de Galicia. H^a Medieval, Vigo, Nigratrea, 1998
Pérez Rodríguez, F.J., Historia medieval de Galicia: balance historiográfico, Minius, vol. 18, Vigo, Servicio de Publicacións, 2010

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Historia antiga do noroeste da Península Ibérica/O02G250V01902
Historia contemporánea de Galicia/O02G250V01907
Historia moderna de Galicia/O02G250V01909
Prehistoria do noroeste da Península Ibérica/O02G250V01911

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia medieval da Península Ibérica/O02G250V01503

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeografía de Galicia**

Materia	Xeografía de Galicia			
Código	O02G250V01906			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Profesorado	de Uña Álvarez, Elena Pilar			
Correo-e	edeuna@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudo xeral dos elementos, dos procesos e das configuracións territoriais de Galicia. Achegamento ao coñecemento e interpretación da súa realidade xeográfica, especialmente no marco europeo.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer - Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer - Saber estar / ser
CG1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica	- saber
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber facer
CE4	Conciencia crítica da relación entre os fenómenos xeográficos, físicos e humanos, a diferentes escalas territoriais.	- saber
CE5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais	- saber
CE18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber facer
CT2	Aplicación dos coñecementos	- saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber facer - Saber estar / ser
CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento	- saber facer
CT6	Resolución de problemas e toma de decisións	- saber facer - Saber estar / ser
CT8	Compromiso ético e responsabilidade social	- Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- saber facer
CT13	Iniciativa e espírito emprendedor	- Saber estar / ser
CT15	Sensibilidade cara temas ambientais.	- saber - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	CB3 CG1 CE4 CE5 CT1 CT2 CT4
Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto	CB5 CG1 CE5 CT1 CT4 CT5 CT8 CT15
Interpretación do medio próximo a partir do coñecemento do pasado.	CB3 CG3 CE5 CT1 CT5
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	CB4 CG3 CE18 CT2 CT4 CT6 CT9 CT13

Contidos

Tema	
1. Introducción	1.1 Conceptos básicos 1.2 Dimensións diferenciais
2. Identidade do territorio	2.1 Referentes 2.2 Ámbitos estratéxicos
3. Unidades dinámicas	3.1 Áreas funcionais 3.2 Patrimonio, sociedade, cultura

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	8	14	22
Eventos docentes e/ou divulgativos	5	2	7
Estudo de casos/análises de situacións	4	7	11
Traballos tutelados	6	14	20
Saídas de estudo/prácticas de campo	15	6	21
Prácticas autónomas a través de TIC	0	20	20
Titoría en grupo	5	3	8
Probas de resposta curta	3	15	18
Traballos e proxectos	2	17	19
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades para detectar coñecementos previos, intereses e motivacións do alumnado. Presentación dos obxectivos, contidos, metodoloxía e desenvolvemento da materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Eventos docentes e/ou divulgativos	Conferencias, faladoiros, exposicións, mesas redondas, debates... realizados por relatores de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise das condicións e da dinámica dunha situación ou problemática relativa os contidos da materia.
Traballos tutelados	Realización dunha investigación sobre a temática da materia, elaborando un documento que reflicte as hipóteses, procedementos e resultados (posterior presentación e defensa).
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores.
Prácticas autónomas a través de TIC	Aplicación dos coñecementos e adquisición de habilidades a través das TICs, relacionadas coa elaboración do traballo tutelado.
Titoría en grupo	Entrevistas do grupo co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

	Descrición
Titoría en grupo	Actividade desenvolvida polo profesorado nas actividades para resolución de dúbidas, orientacións no estudo da materia, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Actividade desenvolvida polo profesorado nas actividades para resolución de dúbidas, orientacións no estudo da materia, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Actividades introdutorias	Actividade desenvolvida polo profesorado nas actividades para resolución de dúbidas, orientacións no estudo da materia, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Traballos tutelados	Actividade desenvolvida polo profesorado nas actividades para resolución de dúbidas, orientacións no estudo da materia, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos e proxectos	O alumnado elaborará, presentará e defenderá un informe do traballo tutelado polo docente sobre as cuestións relevantes da materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	50	CG1 CG3 CE5 CE18 CT2 CT4 CT5 CT6 CT8 CT9 CT13 CT15
Outras	O alumnado participará nas sesións de campo e actividades programadas na guía da materia. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Interpretación do medio próximo a partir do coñecemento do pasado e participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	10	CB3 CB4 CB5 CG1 CG3 CE5 CT1 CT4 CT5 CT8 CT15

Probas de resposta curta	O alumnado responderá a preguntas directas sobre aspectos concretos vistos no ámbito da materia, nas que a resposta é breve. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	40	CB3 CG1 CE4 CE5 CT1 CT2 CT4
--------------------------	---	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais (Artigo 12 do Regulamento de Estudantes da Universidade de Vigo). Aquéles que non poidan acollerse á modalidade presencial serán avaliados do programa da materia mediante unha proba escrita que suporá ó 70% da nota final, e un traballo que representará un 30% desta.

Bibliografía. Fontes de información

- Canoves, G. et al., Turismo de interior: renovarse o morir, Publicaciones UV, 2014
- Consello da Cultura Galega, Galicia - Cultura, <http://www.consellodacultura.org/>, Acceso 2014
- CMATI, Centro de Estudos Territoriais, http://www.cmati.xunta.es/organizacion/c/Instituto_Estudios_Territorio, Acceso 2014
- Piñeira, M.J. y Santos, J.M., Xeografía de Galicia, Edicións Xerais, 2011
- SITGA, Infraestructura de Datos Espaciais de Galicia, <http://sitga.xunta.es/sitganet/>, Acceso 2014
- Varios Autores, Atlas de Galicia, Xunta de Galicia, 2001
- Varios Autores, Patrimonio Geolóxico de Galicia, Enresa, 2004
- Varios Autores, Galicia - Geografía, Hércules Ediciones, 1996

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

- Xeografía aplicada: Territorio e paisaxe/O02G250V01505
- Sistemas de representación xeográfica/O02G250V01605

Outros comentarios

Esta guía docente describe as liñas xerais da materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica do grupo ou pola relevancia de situacións que poidan xurdir.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia contemporánea de Galicia**

Materia	Historia contemporánea de Galicia			
Código	O02G250V01907			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Prada Rodríguez, Julio			
Profesorado	Prada Rodríguez, Julio			
Correo-e	jprada@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da acontecidos en Galicia ao longo da Idade Contemporánea en perspectiva diacrónica.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer - Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - saber facer
CG1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica	- saber
CE17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.	- saber facer
CE18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.	- saber facer
CE19	Coñecemento da historia nacional propia	- saber
CE23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber
CT3	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber
CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento	- saber facer
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- saber facer
CT12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	CG1 CE19 CT1
Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral	CE17 CT7
Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto	CB4 CT5 CT9

Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	CB3 CE18 CE23 CT3 CT4 CT12
---	---

Contidos	
Tema	
1. A desestruturación do Antigo Réxime (1780-1874).	1.1. A evolución demográfica. 1.2. A desarticulación do sistema produtivo e o fracaso dos primeiros intentos anovadores. 1.3. O predominio dos grupos sociais tradicionais. 1.4. Política, ideoloxía e cultura.
2. O incerto camiño cara a modernidade (1874-1939).	2.1. Poboación e emigración. 2.2. A estrutura económica: cambios e persistencias. 2.3. Clases e movementos sociais. 2.4. A evolución política. Da Restauración á guerra civil. 2.5. A toma de conciencia nacional: do federalismo ó nacionalismo.
3. O pasado recente (1940-).	3.1. A dinámica poboacional: estancamento e recesión demográfica. 3.2. A economía galega na etapa franquista. 3.3. O réxime do 18 de xullo e as propostas democratizadoras.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15	30	45
Titoría en grupo	6	0	6
Traballos de aula	10	10	20
Traballos tutelados	8	22	30
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Seminarios	5	15	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	18	21
Probas de resposta curta	1	5	6
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor.
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistras que inclúan a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos e análise e interpretación de materiais gráficos.
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento aos instrumentos de recompilación de información e ás fontes propias da época contemporánea. Deberán estar asignados inexcusamente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia
Seminarios	Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras, por medio de relatorios ou conferencias, etc.

Atención personalizada	
	Descrición

Seminarios	<p>SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.</p> <p>TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.</p>
Titoría en grupo	<p>SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.</p> <p>TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.</p>
Traballos de aula	<p>SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.</p> <p>TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.</p>
Traballos tutelados	<p>SEMINARIOS: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios para facilitar a comprensión daqueles contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras.</p> <p>TRABALLOS DE AULA: Seguimento individualizado das actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula polo alumnado.</p> <p>TRABALLOS TUTELADOS: Seguimento individualizado das actividades orientadas á elaboración dos traballos prácticos realizados polo alumnado.</p> <p>TITORÍA EN GRUPO: Seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.</p>

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminarios	<p>Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación.</p> <p>Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto</p>	20	CE17 CT4 CT5 CT9
Traballos de aula	<p>Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos indicados. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral</p>	5	CG1 CE19 CT1 CT7
Traballos tutelados	<p>Presentación e entrega, na data sinalada dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase o marco teórico, a estrutura e articulación do traballo, a reflexión crítica sobre as fontes e a presentación formal do mesmo.</p> <p>Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas</p>	25	CE18 CE23 CT3 CT7 CT12
Sesión maxistral	<p>Valoraranse os coñecementos teóricos da materia, a estruturación de ideas e a precisión e claridade expositiva a través de dúas probas de avaliación que incluírán tanto probas de contido teórico como comentarios de textos, mapas e gráficas. Para superar a materia será preciso acadar, en ambas as dúas probas, unha cualificación de cando menos 5 puntos. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia</p>	40	CG1 CE19 CT1

Outras	Asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, titorías e outras actividades. Para o seu control é imprescindible a entrega dunha ficha por parte do alumnado antes de rematar a primeira quincena do cuadrimestre. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	10	CB4
--------	--	----	-----

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non se acollan á modalidade presencial examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo práctico, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%

Bibliografía. Fontes de información

Barreiro Fernández, X.R., Historia Contemporánea de Galicia, Ed. Gamma, A Coruña, 1983.,

Barreiro Fernández, X.R., Galicia. Historia, Hércules de Ediciones, A Coruña, 1991.,

Domínguez Castro, L. e G. Constenla, Tempos de sermos, Vigo, Servizo de Publicacións da Universidade, 2002.,

Juana, J. de, e J. Prada (eds.), Historia Contemporánea de Galicia, Ed. Ariel, Barcelona, 2005.,

Juana, J. de, e J. Prada, Historia Contemporánea de Galicia, Ed. Vía Láctea, Coruña, 1996.,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Mundo actual/O02G250V01604

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia moderna de Galicia**

Materia	Historia moderna de Galicia			
Código	O02G250V01909			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	López Díaz, María			
Profesorado	López Díaz, María			
Correo-e	marial@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos fundamentos básicos, principais acontecementos e procesos xerais de cambio acaecidos na sociedade galega da Idade Moderna.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer - Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - saber facer
CG1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica	- saber
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber facer
CE12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	- saber facer - Saber estar / ser
CE13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais	- Saber estar / ser
CE17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.	- saber facer
CE19	Coñecemento da historia nacional propia	- saber
CE23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber - saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber
CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia	CG1 CE19 CT1
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións historiográficas	CE17 CE23 CT5
Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto	CB4 CE12 CT5
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	CB3 CG3 CE13 CT4

Contidos

Tema

1. O medio e as bases estruturais	1.1. Espacio e identidade do reino 1.2. A poboación 1.3. A sociedade 1.4. As actividades económicas
2. Cultura e mentalidades	2.1. Cultura e mentalidades 2.2. Reformismo e ilustración
3. Poderes e política	3.1. Os poderes do reino 3.2. Os poderes e institucións reais 3.3. Galicia no contexto da monarquía hispana

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15	30	45
Traballos tutelados	10	20	30
Traballos de aula	8	11.5	19.5
Seminarios	5	12	17
Titoría en grupo	6	0	6
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0.5	2.5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	20	22
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	6	8
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Explicación dos contidos do temario ou dunha parte, salientando para o resto as liñas básicas que permitirán o desenvolvemento das actividades dirixidas relacionadas cos mesmos
Traballos tutelados	Elaboración de traballos polo alumnado a partir de fontes bibliográficas, de xeito individual ou ben en grupo, que deberán ser expostos e debatidos na aula
Traballos de aula	Elaboración de traballos relacionados cos contidos do temario e sesións maxistras, entre os que se inclúen a realización de distintos tipos de exercicios prácticos e resolución de problemas. Tamén algunhas sesións de traballo con fontes da época moderna
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo do alumno co obxectivo de aprofundar nos contidos dun tema, aspecto ou asunto concreto do temario, debido a súa especial dificultade, interese ou oportunidade.
Titoría en grupo	Sesións encamiñadas a orientar e asesorar o alumnado sobre o estudo dos contidos, a realización de traballos e actividades dirixidas e a preparación das probas de avaliación
Eventos docentes e/ou divulgativos	Horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.

Atención personalizada

	Descrición
Seminarios	Seminarios: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios, co fin de facilitar a comprensión do temario ou aspectos do mesmo de especial dificultade ou relevancia, aclarar dúbidas ou resolver problemas que se lles vaian presentando. Esta atención prestarase tanto no despacho como a través do correo web. Traballos tutelados: Seguimento personalizado do alumnado nas actividades orientadas a realización de exercicios prácticos e actividades desenvolvidas na aula. Titorías en grupo: Seguimento e orientación do alumnado na aula ou despacho en relación con todas as actividades e tarefas realizadas para a comprensión e aprendizaxe da materia. Traballos de aula: Seguimento personalizado do alumnado, xa sexa no contexto da aula, despacho ou correo da web. Asesoramento na preparación e realización de traballos de aula, así como resposta a súas posibles dudas.

Traballos tutelados	<p>Seminarios: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios, co fin de facilitar a comprensión do temario ou aspectos do mesmo de especial dificultade ou relevancia, aclarar dúbidas ou resolver problemas que se lles vaian presentando. Esta atención prestarase tanto no despacho como a través do correo web.</p> <p>Trabajos tutelados: Seguimento personalizado do alumnado nas actividades orientadas a realización de exercicios prácticos e actividades desenvolvidas na aula.</p> <p>Tutorías en grupo: Seguimento e orientación do alumnado na aula ou despacho en relación con todas as actividades e tarefas realizadas para a comprensión e aprendizaxe da materia.</p> <p>Traballos de aula: Seguimento personalizado do alumnado, xa sexa no contexto da aula, despacho ou correo da web. Asesoramento na preparación e realización de traballos de aula, así como resposta a súas posibles dúbidas.</p>
Titoría en grupo	<p>Seminarios: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios, co fin de facilitar a comprensión do temario ou aspectos do mesmo de especial dificultade ou relevancia, aclarar dúbidas ou resolver problemas que se lles vaian presentando. Esta atención prestarase tanto no despacho como a través do correo web.</p> <p>Trabajos tutelados: Seguimento personalizado do alumnado nas actividades orientadas a realización de exercicios prácticos e actividades desenvolvidas na aula.</p> <p>Tutorías en grupo: Seguimento e orientación do alumnado na aula ou despacho en relación con todas as actividades e tarefas realizadas para a comprensión e aprendizaxe da materia.</p> <p>Traballos de aula: Seguimento personalizado do alumnado, xa sexa no contexto da aula, despacho ou correo da web. Asesoramento na preparación e realización de traballos de aula, así como resposta a súas posibles dúbidas.</p>
Traballos de aula	<p>Seminarios: Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios, co fin de facilitar a comprensión do temario ou aspectos do mesmo de especial dificultade ou relevancia, aclarar dúbidas ou resolver problemas que se lles vaian presentando. Esta atención prestarase tanto no despacho como a través do correo web.</p> <p>Trabajos tutelados: Seguimento personalizado do alumnado nas actividades orientadas a realización de exercicios prácticos e actividades desenvolvidas na aula.</p> <p>Tutorías en grupo: Seguimento e orientación do alumnado na aula ou despacho en relación con todas as actividades e tarefas realizadas para a comprensión e aprendizaxe da materia.</p> <p>Traballos de aula: Seguimento personalizado do alumnado, xa sexa no contexto da aula, despacho ou correo da web. Asesoramento na preparación e realización de traballos de aula, así como resposta a súas posibles dúbidas.</p>

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	<p>Realización dunha proba na que se valorarán os coñecementos teóricos sobre a materia, a capacidade de estruturación e relación dos contidos, así como a claridade expositiva. Incluirá probas de contido teórico e práctico.</p> <p>Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia dende una perspectiva sincrónica e diacrónica.</p>	40	CG1 CE19 CT1
Seminarios	<p>Presentación, análise e crítica dos materiais traballados nos seminarios. Valorarase a capacidade de traballo, razoñino, fomento e participación no debate.</p> <p>Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.</p>	10	CE12 CT5
Traballos tutelados	<p>Presentación e entrega, na data sinalada, dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Serán expostos o defendidos na aula. Valorarase o marco teórico, contidos, estrutura, presentación e capacidade de síntese e análise crítica.</p> <p>Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais e colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas.</p>	25	CG3 CE13 CT4
Traballos de aula	<p>Presentación e entrega, nas datas sinaladas, dun dossier cos exercicios prácticos e actividades dirixidas realizadas na aula ou no arquivo conforme os criterios establecidos.</p> <p>Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Análise e valoración dos conceptos e uso de fontes e das interpretacións historiográficas.</p>	15	CE17 CE23 CT5
Outras	<p>Asistencia e participación activa do alumnado nas sesións teóricas e actividades programadas para a materia.</p> <p>Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.</p>	10	CB3 CB4

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non se acollan á modalidade presencial examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo práctico ou bibliográfico relacionado coa materia, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

Dubert, I. (coord.), Historia de la Galicia Moderna, Universidad de Santiago de Compostela, 2012

Saavedra Fernández, P. y Sobrado Correa, H., A Galicia do Antigo Réximen (ca. 1480- ca.1835), tomos VI-VIII, n.º 11-1711-17, Arrecife Edicións Galegas (para La Voz de Galicia), 2007

Saavedra Fernández, P. , A Galicia do Antigo Réxime. Economía e Sociedade, Hércules Ediciones, A Coruña, 1991

Rey Castelao, O., A Galicia Clásica e Barroca, Galaxia, Vigo, 1998

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia moderna de España/O02G250V01603

DATOS IDENTIFICATIVOS**Mentalidade, identidade e cambio social**

Materia	Mentalidade, identidade e cambio social			
Código	O02G250V01910			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Valín Fernández, Alberto Juan Prada Rodríguez, Julio			
Profesorado	Prada Rodríguez, Julio Valín Fernández, Alberto Juan			
Correo-e	avalin@uvigo.es jprada@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Análise xeral dos procesos e elementos mentais e ideolóxicos que conforman a identidade das sociedades, así como os cambios que se produciron no transcurso do tempo			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - saber facer
CG2	Comprender os procesos que se desenvolven en diversas escalas espazo-temporais e en diversos contextos socio-culturais	- saber
CG5	Valorar as necesidades e problemas da sociedade e as aportacións (en termos de contribución efectiva) xeradas dende os ámbitos xeográfico-históricos, tendo en conta a necesaria igualdade social e entre sexos, a discapacidade e a educación para a paz.	- Saber estar / ser
CE17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.	- saber - saber facer
CE18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.	- saber facer
CT3	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento	- saber facer
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- saber facer
CT16	Coñecemento doutras culturas.	- saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Avaliación do proceso de construción dalgúns elementos esenciais da evolución humana	CG2 CT16
Análise dos comportamentos humanos e as estratexias de distintas institucións e organizacións sociais, políticas e relixiosas ao longo da Historia	CG2
Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	CB4 CG5
Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto.	CB4 CE17
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas.	CE18 CT3 CT5 CT9

Contidos

Tema

1. Introducción á Historia Social e das Mentalidades. A estratificación social e a orixe da plusvalía. Conceptos de sociedades de mobilidade e inmovilidade relativa e absoluta.	1.1 A orixe da desigualdade. As dúas vías para a apropiación ou a administración da plusvalía colectiva. 1.2. A mobilidade social a traveso da Historia.
2. O Mundo Antigo e medieval. Paradigmas sociolóxicos do Modo de Producción das denominadas Comunidades Primitivas, das formacións protoesclavistas e esclavistas, e do denominado Modo de Producción Feudal.	2.1. Sumer, Exipto e Babilonia. 2.2. O Código de Hammurabi: Avilu, muehkenn e escravos. 2.3. A pirámide sociolóxica no Imperio Romano: paradigma de formación social esclavista. 2.4. O señorío feudal e o réxime do vasalaxe.
3. A preocupación igualitaria e colectivista na Historia. Da Utopía clasicista do Renacemento ao chamado "cientificismo" marxiano.	3.1. Os precursores: das tradicións presocialistas chinas á utopía de Tomás Moro, pasando por Esparta, Platón e o fenómeno cristiano. 3.2. A Francmasonería, una cultura política: entre lo iniciático y la pólis soñada. 3.3. O denominado socialismo utópico, o anarquismo e o marxismo.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	8	2	10
Traballos de aula	10	10	20
Traballos tutelados	10	20	30
Seminarios	5	15	20
Sesión maxistral	15	30	45
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	23	25
Outras	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Traballos de aula	Actividades orientadas á resolución de exercicios prácticos na aula relacionados cos contidos introducidos nas sesións maxistrais que inclúan a resolución de comentarios e composicións de texto histórico, mapas históricos e análise e interpretación de materiais gráficos.
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento aos instrumentos de recompilación de información. Deberán estar asignados inexcusablemente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Seminarios	Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrais, por medio de relatorios ou conferencias, etc.
Sesión maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor.

Atención personalizada

	Descrición
Titoría en grupo	Traballos de aula: Explicación das liñas xerais dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Traballos tutelados: Explicación das liñas xerais da realización dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Sesión maxistral. Exposición das liñas fundamentais de interpretación e desenvolvemento orientativo dos temas que forman parte do programa. Seminarios: Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrais, por medio de relatorios ou conferencias, etc. Titoría en grupo: Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.

Traballos de aula	Traballos de aula: Explicación das liñas xerais dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Traballos tutelados: Explicación das liñas xerais da realización dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Sesión maxistral. Exposición das liñas fundamentais de interpretación e desenvolvemento orientativo dos temas que forman parte do programa. Seminarios: Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras, por medio de relatorios ou conferencias, etc. Titoría en grupo: Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.
Seminarios	Traballos de aula: Explicación das liñas xerais dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Traballos tutelados: Explicación das liñas xerais da realización dos traballos persoais e resolución de dúbidas. Sesión maxistral. Exposición das liñas fundamentais de interpretación e desenvolvemento orientativo dos temas que forman parte do programa. Seminarios: Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistras, por medio de relatorios ou conferencias, etc. Titoría en grupo: Sesións orientadas ao seguimento e orientación sobre o estudo de contidos, a preparación das actividades e probas de avaliación e a realización dos traballos en grupo.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	Realización dunha proba na que se valorarán os coñecementos teóricos sobre a materia, a capacidade de estruturación e relación dos contidos, así como a claridade expositiva. Avaliación do proceso de construción dalgúns elementos esenciais da evolución humana. Análise dos comportamentos humanos e as estratexias de distintas institucións e organizacións sociais, políticas e relixiosas ao longo da Historia.	40	CG2 CT16
Traballos de aula	Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos indicados. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	10	CG5
Traballos tutelados	Elaboración de traballos por parte dos alumnos a partir de fontes bibliográficas, ben de xeito individual ou ben en grupo, que deberán ser presentados e debatidos na aula. A presentación terá que facerse na data sinalada. valorarase ao marco teórico, a estrutura e articulación do traballo a reflexión crítica e a madurez do estilo ensaístico do alumno e a presentación formal do mesmo. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas.	25	CE18 CT3 CT5 CT9
Seminarios	Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto	15	CE17
Outras	Asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Participación en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto Respecto a outras culturas e modos de entender ao home e á súa contorna	10	CB4

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todos os estudantes matriculados na materia teñen dereito a realizar os exames finais. Aqueles alumnos que non se acollan a modalidade presencial examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo práctico que implique o manexo dunha fonte histórica propia da materia, o cal será comunicado ao profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame final. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo práctico o 30%.

Bibliografía. Fontes de información

Parias, L. (Dir.). Historia general del trabajo. (4 tomos). Méjico-Barcelona, Grijalbo, 1965.

Duché, J. Historia de Touchard, J. Historia de las Ideas políticas. Madrid, Tecnos, 1974.

Brey, G., y Gilli, M. Sceptiques et détracteurs face à á cite idéale (XVIII-XXe). Besanzón, presses Universitaires de Franche-Comté, 2009.

Gordon Childe, V. Los orígenes de la civilización. Méjico, Fondo de Cultura Económica. 1973.

la Civilización. El proceso de la evolución cultural. Madrid, Alianza Editorial, 1984.

Struve, V. V. Historia de la Antigua Grecia, (2 tomos). Madrid,, sarpe, 1985.

Bloch, M. La sociedad feudal. Madrid, Akal, 1987.

Burke, P., La cultura popular en Dahrendorf, R. Las clases sociales y sus conflictos en la sociedad industrial. Madrid, Rialp, 1967.

BIBLIOGRAFÍA ESPECÍFICA

Remítase aos manuais citados na bibliografía básica para a listaxe de bibliografía temática actualizada.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prehistoria do noroeste da Península Ibérica**

Materia	Prehistoria do noroeste da Península Ibérica			
Código	O02G250V01911			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Comendador Rey, Beatriz Pilar			
Profesorado	Comendador Rey, Beatriz Pilar			
Correo-e	beacomendador@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Coñecemento dos fundamentos básicos, principais acontecementos e procesos xerais de cambio acaecidos na sociedade do noroeste da Península Ibérica durante a Prehistoria			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG1	Coñecer o territorio (ambiente, sociedade, cultura) dende unha perspectiva diacrónica e sincrónica	- saber
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber facer
CE4	Conciencia crítica da relación entre os fenómenos xeográficos, físicos e humanos, a diferentes escalas territoriais.	- Saber estar / ser
CE5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- Saber estar / ser
CT3	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- Saber estar / ser
CT10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento do entorno próximo, local e rexional, e a súa Historia	CB1 CG1 CE5 CT1
Coñecemento da Historia, Historia da Arte e Xeografía de Galicia nunha perspectiva comparada.	CB3 CG1 CE4 CE5 CT1 CT10

Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral.	CB5 CG3 CT7
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específica.	CB4 CG3 CT3 CT7 CT9

Contidos

Tema	
1. O nacemento da Prehistoria en Galicia.	1.1 A superación do anticuarismo. O nacemento da Prehistoria en Galicia. 1.2 O Medio e o rexistro paleoambiental. Sobre a especificidade do rexistro arqueolóxico do noroeste peninsular. 1.3 Do Neanderthal ao Sapiens. 1.4 O Paleolítico Superior e o xurdimento da arte.
2. De cazadores a produtores.	2.1 O xurdimento da economía produtora e os “xacementos invisibles”. 2.2 O mundo funerario e a primeira arquitectura monumental.
3. O xurdimento da complexidade social.	2.1 Os inicios da metalurxia. 2.2 A Arte rupestre. Territorios e xefaturas. 2.3 O tema do celtismo nas orixes da “Cultura Castrexa”.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	11	0	11
Seminarios	5	0	5
Titoría en grupo	6	10	16
Traballos tutelados	20	30	50
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	2	4
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	10	11
Traballos e proxectos	3	20	23
Outras	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballos tutelados	Traballos realizados individualmente ou en grupo, orientados a obtención de información e a síntesis sobre aspectos da prehistoria do Noroeste peninsular.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Horas reservadas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas dende o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introdutorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partir das ferramentas propias da plataforma de teledocencia (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña etc...).

Seminarios	Seguimento individualizado dos materiais xerados nos seminarios e actividades introductorias coas anotacións do profesor. O seguimento individualizado do alumno nas prácticas a través de TIC será feito a partir das ferramentas propias da plataforma de teledocencia (participación, estatísticas de acceso, realización de probas ou exercicios en liña etc...).
------------	--

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa. Coñecemento do entorno próximo, local e rexional, e a súa Historia. Coñecemento da Historia, Historia da Arte e Xeografía de Galicia, nunha perspectiva comparada.	40	CB1 CB3 CG1 CE4 CE5 CT1 CT7
Outras	En todas as actividades e probas que conforman a programación valorarase a asistencia e participación activa do alumnado en seminarios, previa realización de lecturas, sobre un tema concreto. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partires do uso de fontes e intepretacións historiográficas. Análise crítico das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral.	10	CB3 CB5 CT7 CT10
Traballos e proxectos	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación dunha memoria. Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partires do uso de fontes e intepretacións historiográficas. Elaboración e presentación, oral ou escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas.	50	CB4 CG3 CT3 CT9

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todo o alumnado ten dereito a ser avaliado mediante unha proba de desenvolvemento, consistente en unha proba escrita (50%), máis a entrega da memoria de prácticas (70%). Para aprobar a materia é preciso obter na proba de desenvolvemento unha nota igual ou superior ós 4 puntos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía xeral:

Bello, J.M. e Peña, A de la (1995): *Historia de Galicia, 1. Galicia na Prehistoria*. Vía Láctea, A Coruña.

Bettencourt, A. (2009): *Minho. Traços de Identidade*. Universidade do Minho. Braga.

Carballo Arceo, X. (2007): *Arqueología de Galicia. Itinerarios polo pasado de Galicia*. Nigratrea.

Fábregas Valcarce, R. (ed.) (1998): *A Idade do Bronce en Galicia: Novas perspectivas*. Ed. do Castro, Sada.

Peña, A.de la (2003): *Prehistoria, castrexo e primeira romanización*. Galicia. Vigo.

VV.AA. (2005): *Arte e cultura de Galicia e norte de Portugal. Nova Galicia*. Pulgar Sabín, Carlos (ed.) Vigo.

V.V.A.A (1999): *Historia da Arte Galega*. Editorial A Nosa Terra.

Bibliografía específica:

Brañas Abad, R. (2000): *Deuses, heroes e lugares sagrados na Cultura Castrexa*, Santiago de Compostela.

Comendador Rey, B. (1998): *Los inicios de la metalurgia en el Noroeste de la Península Ibérica*. Brigantium. A Coruña.

Fernández-Posse, M D. (1998): *La investigación protohistórica en la Meseta y Galicia*. Akal, Madrid.

González García, F.J. (co.) (2007): *Los pueblos de la Galicia céltica*. Akal, Madrid.

González Ruibal, A. (2007): *Galaicos. Poder y comunidad en el Noroeste de la Península Ibérica (1250 a.C. - 50 d.C.)*. Brigantium. A Coruña.

Llana, C. e Soto, M.J. (1991): *Cova da Valiña (Castroverde, Lugo). Un xacemento do Paleolítico Superior Inicial en Galicia*. Xunta de Galicia, Santiago.

Peña Santos, A. de la e Rey García, J.M. (2001): *Petroglifos de Galicia*. A Coruña.

Parcero Oubiña, C. (2002): *La construcción del paisaje social en la Edad del Hierro del Noroeste Ibérico*. Ortegalia 1. Ortigueira.

Rodríguez Casal, A. (1990): *O Megalitismo. A primeira arquitectura monumental de Galicia*. Univ. Santiago.

Senín Fernández, I.J. (1995): *A investigación do Paleolítico en Galicia*. Ed. Do Castro, Sada.

Vázquez Varela, J.M. (1995): *Antepasados, guerreros y visiones. Análisis antropológico del arte prehistórico de Galicia*. Pontevedra.

VV.AA. (2000): *Actas do curso A Arqueoloxía Galega Hoxe: de 1988 a 1998 (A Coruña 1998)*, Brigantium 12, A Coruña.

VV.AA. (2008): *A Cultura Castrexa. Accións e estratexias para o seu aproveitamento socio-cultural*. Actas do Seminario Castrenor, Mondariz 22-23 Xuño 2006. Xunta de Galicia.

Vázquez Varela, J.M. e García Quintela, M.V. (1998): *A vida cotiá na Galicia castrexa*. Univ. Santiago.

Coa finalidade de complementar a actividade docente, aportaranse diversos recursos (materiais audiovisuais, documentos, enlaces, etc) a través da materia virtual en Moodle.

Recomendacións

Outros comentarios

Ao longo do curso entregarase unha documentación detallada sobre o desenvolvemento das actividades. Esta información será ofrecida a través da plataforma Moodle, polo que todos os alumnos deben estar dados de alta na plataforma e ter cubertos os seus datos de perfil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas externas**

Materia	Prácticas externas			
Código	O02G250V01981			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Vaquero Díaz, María Beatriz			
Profesorado	Vaquero Díaz, María Beatriz			
Correo-e	mdiaz@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	A materia permitirá o desenvolvemento da práctica profesional asociada ao plan de estudos nos seus diversos campos disciplinares. Con ela preténdese introducir ao alumnado na dinámica das institucións e empresas vinculadas aos perfís profesionais do grao.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica	- saber
CG4	Desenvolver as destrezas asociadas á elaboración, transmisión e xestión do ""saber"" e ""saber facer"" adquirido así como dos resultados do seu razoamento crítico.	- saber facer
CE4	Conciencia crítica da relación entre os fenómenos xeográficos, físicos e humanos, a diferentes escalas territoriais.	- saber
CE7	Uso correcto da información xeográfica como instrumento de interpretación dos sistemas territoriais	- saber facer
CE8	Desenvolvemento e aplicación dos procedementos de traballo de campo.	- saber facer
CE10	Capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica en sistemas gráficos e cartográficos	- saber - saber facer
CE11	Coñecemento e desenvolvemento de habilidades no ámbito da ordenación e planificación territorial	- saber - saber facer
CE12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado	- Saber estar / ser
CE17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.	- saber - saber facer
CE18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.	- saber - saber facer
CE23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.	- saber facer
CE26	Visión diacrónica rexional e completa dos fenómenos artísticos territoriais	- saber
CE29	Coñecemento sistemático e integrado do feito artístico: distintas linguaxes e técnicas da produción artística ao longo da historia.	- saber
CE31	Coñecementos básicos de iconografía como clave para a interpretación de imaxes	- saber
CE33	Coñecementos sobre documentación, composición de materiais e técnicas construtivas dos bens artísticos mobles e inmobles	- saber
CT1	Capacidade de análise e síntese.	- saber
CT2	Aplicación dos coñecementos	- saber facer
CT3	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.	- saber

CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento	- saber
CT6	Resolución de problemas e toma de decisións	- saber facer - Saber estar / ser
CT7	Capacidade de razoamento crítico.	- saber
CT8	Compromiso ético e responsabilidade social	- Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos	- Saber estar / ser
CT10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.	- Saber estar / ser
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza	- Saber estar / ser
CT13	Iniciativa e espírito emprendedor	- Saber estar / ser
CT14	Motivación pola calidade	- Saber estar / ser
CT15	Sensibilidade cara temas ambientais.	- Saber estar / ser
CT16	Coñecemento doutras culturas.	- saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
As prácticas externas permitirán a integración operativa dos coñecementos, destrezas e capacidades da ciencia histórica e xeográfica no ámbito profesional.	CB2 CB4
Permitirán tamén a realización de actividades en institucións e/ou empresas relativas á adquisición de competencias transversais e específicas, aplicando coñecementos e completando capacidades nun proceso tutorizado.	CG3 CG4 CE4 CE7 CE8 CE10 CE11 CE12 CE17 CE18 CE23 CE26 CE29 CE31 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16

Contidos

Tema	
Actividades en institucións e empresas vinculadas aos coñecementos, capacidades e competencias adquiridas na titulación.	1. Actividades de documentación e difusión do Patrimonio histórico-artístico: rutas-visitas guiadas, actividades de dinamización... 2. Tarefas de clasificación, catalogación e organización de fondos bibliográficos, museísticos e de documentación de arquivo. 3. Tarefas de xestión en bibliotecas, arquivos e museos. 4. Actividades vinculadas a proxectos de intervención e posta en valor de conxuntos arqueolóxicos. 5. Actividades de apoio á docencia en Xeografía e Historia en Secundaria.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais

Prácticas externas	100	20	120
Informes/memorias de prácticas	0	30	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas externas	Prácticas profesionais realizadas en institucións e empresas nas que se adquiriran e aplicaran competencias e coñecementos relacionadas cos ámbitos científicos do grao en Xeografía e Historia.

Atención personalizada

	Descrición
Prácticas externas	O alumnado contará con dous titores que levarán a cabo as tarefas de orientación e resolución de problemas, un deles na entidade na que se realicen as prácticas e o outro, pertencente ao profesorado da titulación, de carácter académico.
Informes/memorias de prácticas	O alumnado contará con dous titores que levarán a cabo as tarefas de orientación e resolución de problemas, un deles na entidade na que se realicen as prácticas e o outro, pertencente ao profesorado da titulación, de carácter académico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas externas	1.- Informe de valoración da persoa titora académica no que se avaliarán as prácticas que suporá o 30% da cualificación. 2.- Informe final da persoa titora da entidade na que realizaron as prácticas que suporá o 30% da cualificación. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Integración operativa dos coñecementos, destrezas e capacidades da ciencia histórica e xeográfica no ámbito profesional. Realización de actividades en institucións e/ou empresas relativas á adquisición de competencias transversais e específicas, aplicando coñecementos e completando capacidades nun proceso tutorizado.	60	CB2 CG3 CG4 CE4 CE7 CE8 CE10 CE11 CE12 CE17 CE18 CE23 CE26 CE29 CE31 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16

<p>Informes/memorias de prácticas</p>	<p>1.- Informe intermedio no que cada estudante dará conta da súa incorporación e valoración do desenvolvemento das prácticas, transcurridas 50 horas dende o comezo destas. 2.- Informe final de prácticas no que cada estudante valorará as tarefas e traballos realizados, as aportacións en materia de aprendizaxe que supuxeron e avaliariará as prácticas no seu conxunto. Os resultados de aprendizaxe avaliados son: Integración operativa dos coñecementos, destrezas e capacidades da ciencia histórica e xeográfica no ámbito profesional. Realización de actividades en institucións e/ou empresas relativas á adquisición de competencias transversais e específicas, aplicando coñecementos e completando capacidades nun proceso tutorizado.</p>	<p>40</p>	<p>CB4 CE4 CE7 CE8 CE10 CE11 CE12 CE17 CE18 CE23 CE26 CE29 CE31 CE33 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16</p>
---------------------------------------	--	-----------	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Bibliografía. Fontes de información

A bibliografía necesaria para a preparación e execución das tarefas e traballos de cada unha das prácticas externas será preparada e entregada ao alumnado polas persoas titoras da entidade e/ou académica xunto co proxecto formativo específico da práctica.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	O02G250V01991			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	2c
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Prada Rodríguez, Julio			
Profesorado	Prada Rodríguez, Julio			
Correo-e	jprada@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	O Traballo de Fin de Grao consistirá na realización e defensa por parte dos e das estudantes dun traballo tutelado no que, baixo a dirección dun titor ou titora, se apliquen e desenvolvan de forma integrada os contidos formativos e as competencias asociadas ao título de Graduado en Xeografía e Historia.			

Competencias

Código	Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica
CG4	Desenvolver as destrezas asociadas á elaboración, transmisión e xestión do ""saber"" e ""saber facer"" adquirido así como dos resultados do seu razoamento crítico.
CG6	Aplicalas no contexto do futuro académico e/ou profesional; e crear as bases para futuros estudos de postgrao, especializados e/ou multi-disciplinares.
CE1	Coñecemento das claves e desenvolvemento do ámbito da xeografía humana
CE2	Coñecemento das claves e desenvolvemento do ámbito da Xeografía física.
CE3	Coñecemento das claves e desenvolvemento dos espazos xeográficos, (aspectos físicos, humanos, económicos) na súa dinámica socio-territorial
CE4	Conciencia crítica da relación entre os fenómenos xeográficos, físicos e humanos, a diferentes escalas territoriais.
CE5	Integración das dimensións espacial e temporal na explicación dos procesos territoriais
CE6	Coñecemento e aplicación dos principais métodos e técnicas de investigación xeográfica
CE7	Uso correcto da información xeográfica como instrumento de interpretación dos sistemas territoriais
CE8	Desenvolvemento e aplicación dos procedementos de traballo de campo.
CE9	Capacidade de análise e interpretación das paisaxes
CE10	Capacidade de relacionar, sintetizar e expresar información xeográfica en sistemas gráficos e cartográficos
CE11	Coñecemento e desenvolvemento de habilidades no ámbito da ordenación e planificación territorial
CE12	Conciencia crítica da relación entre os acontecementos e procesos actuais e o pasado
CE13	Conciencia de respecto polos puntos de vista que se derivan de antecedentes culturais/nacionais
CE14	Coñecemento da estrutura diacrónica xeral do pasado.
CE15	Coñecemento de linguas antigas
CE16	Coñecemento detallado dun ou máis períodos específicos do pasado da humanidade

CE17	Capacidade de ler textos historiográficos e documentos orixinais na propia lingua así como de transcribir, resumir e catalogar información de forma pertinente.
CE18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas.
CE19	Coñecemento da historia nacional propia
CE20	Coñecemento da historia europea nunha perspectiva comparada
CE21	Coñecemento da historia da integración europea
CE22	Coñecemento da historia universal
CE23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica.
CE24	Conciencia crítica das coordenadas espazo-temporais da Historia da Arte
CE25	Visión diacrónica xeneral da Historia da Arte Universal
CE26	Visión diacrónica rexional e completa dos fenómenos artísticos territoriais
CE27	Coñecementos particulares e optativos da Historia da Arte
CE28	Coñecemento das distintas metodoloxías da aproximación á Historia da Arte
CE29	Coñecemento sistemático e integrado do feito artístico: distintas linguaxes e técnicas da produción artística ao longo da historia.
CE30	Coñecemento das principais fontes literarias e documentais da Historia da arte
CE31	Coñecementos básicos de iconografía como clave para a interpretación de imaxes
CE32	Coñecemento práctico dos procesos básicos da metodoloxía científica en Historia da Arte
CE33	Coñecementos sobre documentación, composición de materiais e técnicas construtivas dos bens artísticos mobles e inmobles
CE34	Coñecementos instrumentais aplicados á Historia da Arte
CT1	Capacidade de análise e síntese.
CT2	Aplicación dos coñecementos
CT3	Capacidade de organización e planificación
CT4	Comunicación oral e escrita no idioma propio.
CT5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
CT6	Resolución de problemas e toma de decisións
CT7	Capacidade de razoamento crítico.
CT8	Compromiso ético e responsabilidade social
CT9	Traballo en equipo en diversos contextos
CT10	Atención á diversidade e á multiculturalidade.
CT11	Capacidade de aprendizaxe autónoma
CT12	Capacidade para imprevistos, creatividade e lideranza
CT13	Iniciativa e espírito emprendedor
CT14	Motivación pola calidade
CT15	Sensibilidade cara temas ambientais.
CT16	Coñecemento doutras culturas.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Aplicar e desenvolver de forma integrada aquelas competencias asociadas ao título de Graduado en Xeografía e Historia que sexan conformes coa natureza e as características do Traballo de Fin de Grao elixido.

CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CG4
CG6
CE1
CE2
CE3
CE4
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE10
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CE17
CE18
CE19
CE20
CE21
CE22
CE23
CE24
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CE34
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16

Contidos

Tema

O TFG poderá consistir nun traballo de carácter experimental, teórico, de investigación ou manexo de fontes históricas, producións artísticas, elementos cartográficos, etc., de revisión bibliográfica ou profundización temática, nun informe de traballo de campo ou nunha memoria de actividades (xestión cultural e patrimonial, museos, aplicacións tecnolóxicas, etc.) en campos relacionados coa Titulación.

Non existen subtemas

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Metodoloxías integradas	15	0	15
Traballos tutelados	0	270	270
Presentacións/exposicións	1	14	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Metodoloxías integradas	Establecemento das bases metodolóxicas axeitadas de acordo coa natureza do TFG elixido polo/a alumno/a.
Traballos tutelados	Elaboración do Traballo de Fin de Grao de acordo coas directrices expostas
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumno ou alumna do traballo realizado.

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	Orientación titorial, establecemento de bases metodolóxicas e de traballo e resolución de dúbidas e problemas relacionados co TFG elixido polo/a alumno/a.
Metodoloxías integradas	Orientación titorial, establecemento de bases metodolóxicas e de traballo e resolución de dúbidas e problemas relacionados co TFG elixido polo/a alumno/a.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa do Traballo de Fin de Grao	20	CG4
	Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Demostrar a capacidade para a formulación, elaboración, presentación e defensa dun traballo relacionado cos contidos do grao		CT4

Na avaliación do traballo de Fin de Grao o alumnado deberá demostrar ter adquirido as competencias asociadas ao título de Graduado en Xeografía e Historia que sexan conformes coa natureza e as características do mesmo. O tribunal cualificará de 0 a 10 cada un dos seguintes apartados do TFG: aspectos formais e adecuación aos requisitos mínimos fixados; obxectivos e competencias; metodoloxía apropiada; relevancia e resultados; exposición e defensa. A nota final será a media da nota obtida nestes cinco apartados.

Os resultados da aprendizaxe avaliados son: Asimilar adecuadamente as competencias propias do grao. Aplicar correctamente a metodoloxía e as técnicas propias do grao. Demostrar a destreza na búsqueda, manexo e análise crítico das fontes e recursos bibliográficos. Demostrar a capacidade para a formulación, elaboración, presentación e defensa dun traballo relacionado cos contidos do grao

CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CG6
CE1
CE2
CE3
CE4
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE10
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CE17
CE18
CE19
CE20
CE21
CE22
CE23
CE24
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CE31
CE32
CE33
CE34
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A matrícula do TFG dá dereito a dúas oportunidades de avaliación nun mesmo curso académico. No suposto de que o tribunal cualifique con suspenso un TFG deberá redactar un informe coas recomendacións oportunas para mellorar a calidade do traballo. Este informe será entregado ao/á estudante e á persoa ou persoas responsables da titorización.

Bibliografía. Fontes de información

A bibliografía e as fontes de información necesarias para a elaboración do TFG serán subministradas polo titor/a conforme á natureza específica do mesmo.

Recomendacións
